

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra ekonomických teorií

Bakalářská práce

Vývoj státního dluhu ČR

Michal Telín

© 2016 ČZU v Praze

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Michal Telín

Obchod a podnikání s technikou

Název práce

Vývoj státního dluhu ČR

Název anglicky

The Development of the National Debt of the Czech Republic

Cíle práce

Cílem bakalářské práce je ukázat vývoj státního dluhu od vzniku České republiky, dále poukázat na hlavní příčiny zvyšování zadlužení a následky různých vládních opatření a na základě vývoje posledních 20 let odhadnout možný průběh do budoucna.

Metodika

Úvod bakalářské práce bude popisovat státní dluh, vysvětlí základní pojmy, definice a strukturu státního dluhu. Také se zde uvedou příčiny, důsledky a způsob řízení dluhu v České republice. Dále se provede analýza státních dluhů od roku 1993, tím se obsáhne vývoj za posledních 20 let. Objeví se zde i opatření pro snížení dluhu minulých vlád ČR a jejich výsledky. Jako další část bakalářské práce bude provedena komparace zadlužení ostatních států s Českou republikou. Data budou čerpány z českých i zahraničních materiálů. Na závěr bude provedena predikce pomocí trendových funkcí, která ukáže možný budoucí vývoj dluhu.

Doporučený rozsah práce

30-40 stran

Klíčová slova

Státní dluh, veřejný dluh, dluh ČR, ministerstvo financí, vývoj zadlužení

Doporučené zdroje informací

DVOŘÁK, Pavel: Veřejné finance, fiskální nerovnováha a finanční krize. Praha: C. H. Beck, 2008. 368 s. ISBN 978-80-7400-075-1

KUNEŠOVÁ, Hana; CIHELKOVÁ, Eva a kol: Světová ekonomika. Nové jevy a perspektivy. Praha: C. H. Beck, 2006. 319 s. ISBN 978-80-7179-455-4

Ministerstvo financí České republiky. Struktura a vývoj státního dluhu[online]. Aktualizováno 29. 3. 2013[cit.2013-12-30]. Dostupné z: <http://www.mfcr.cz/cs/verejny-sektor/hospodareni/rizeni-statniho-dluhu/dluhova-statistika/struktura-a-vyvoj-statniho-dluhu>

PEKOVÁ, Jitka: Veřejné finance úvod do problematiky. Praha: Aspi a.s., 2008. 580 s. ISBN 978-80-7357-385-4

SOJKA, Milan; KONEČNÝ, Bronislav: Malá encyklopedie moderní ekonomie. Praha: Libri, 2004. 280 s. ISBN 80-7277-258-9

Předběžný termín obhajoby

2015/16 ZS – PEF

Vedoucí práce

Ing. Roman Svoboda, Ph.D.

Garantující pracoviště

Katedra ekonomických teorií

Elektronicky schváleno dne 12. 2. 2014

doc. Ing. Josef Brčák, CSc.

Vedoucí katedry

Elektronicky schváleno dne 11. 11. 2014

Ing. Martin Pelikán, Ph.D.

Děkan

V Praze dne 07. 03. 2016

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svou bakalářskou práci " Vývoj státního dluhu ČR" jsem vypracoval samostatně pod vedením vedoucího bakalářské práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu literatury na konci práce. Jako autor uvedené bakalářské práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušil autorská práva třetích osob.

V Praze dne

Poděkování

Rád bych touto cestou poděkoval mému vedoucímu práce Ing. Romanu Svobodovi Ph.D. za jeho vstřícný přístup a důležité rady k psaní této bakalářské práce.

Vývoj státního dluhu ČR

The Development of the National Debt of the Czech Republic

Souhrn

Cílem této bakalářské práce je ukázat vývoj státního dluhu od vzniku České republiky. Představení teorie týkající se tématu vývoje státního dluhu, základní pojmy a definice dluhu. Jsou zde představeny hlavní příčiny a důsledky státního dluhu. Dále jsou uvedeny metodiky měření a správa státního dluhu. Poukázat na hlavní příčiny zvyšování zadlužení a následky různých vládních opatření v letech 1993 až 2015. U každého roku je uvedena struktura dluhu. Vývoj je rozdělen podle vlád a ministrů financí v daném volebním období. Dále je zde porovnání světových mocností, jako jsou Spojené státy americké, Čínská lidová republika, Ruská federace a Evropská unie. V poslední kapitole je přiložen rozhovor s ministrem financí Andrejem Babišem. Na základě vývoje posledních 20 let proveden odhad možného průběhu do budoucna.

Summary

The aim of this bachelor thesis is to show the development of the national debt since the Czech Republic formation. Presentation of theories related to the topic of sovereign debt developments, the basic concepts and definitions of debt. It presents the main causes and consequences of sovereign debt. There are also the methodology for measuring and managing the national debt. Point out the main causes of rising debt and the consequences of various government measures in years 1993 to 2015. For each year it shows the structure of the debt. The development is divided by governments and finance ministers in the election period. Then there is the comparison of world powers such as the United States of America, China, Russia and the European Union. The last chapter is accompanied by an interview with Finance Minister Andrej Babis. Based on the developments in the last 20 years there is an estimate of possible course for the future.

Klíčová slova: Státní dluh, veřejný dluh, dluh ČR, ministerstvo financí, vývoj zadlužení

Keywords: State debt, public debt, debt of CR, Ministry of finance, debt development

Obsah

1	Úvod	1
2	Cíl a metodika	2
2.1	Cíl.....	2
2.2	Metodika.....	2
3	Teoretická východiska	3
3.1	Pojmy	3
3.2	Státní rozpočet	3
3.3	Definice státního dluhu	5
3.4	Definice veřejného dluhu	6
3.5	Členění veřejného dluhu.....	6
3.6	Deficit státního rozpočtu	7
3.7	Vládní deficit	7
3.8	Deficit veřejného rozpočtu	7
3.9	Členění deficitu.....	8
3.10	Příčiny rozpočtového deficitu a následného dluhu	8
3.11	Důsledky rozpočtového deficitu	9
3.12	Základní teoretické přístupy ke státnímu deficitu a státnímu dluhu	9
3.13	Metodika vykazování vládního deficitu a dluhu	10
3.14	Financování veřejného dluhu	11
3.15	Řešení veřejného dluhu	12
3.16	Správa dluhu	13
4	Analytická část	15
4.1	Vývoj dluhu 1993-2015 – rozdělení podle úřadujícího ministra financí	15
4.2	Porovnání USA, Ruska, Číny a EU s ČR.....	25
5	Výsledky a diskuze	27
5.1	Výsledky a doporučení.....	27
5.2	Rozhovor s ministrem financí Andrejem Babišem.....	29
6	Závěr	32
7	Seznam použitých zdrojů	34
8	Přílohy.....	37

1 Úvod

Tato bakalářská práce pojednává o vývoji státního dluhu od období vzniku České republiky. Státní dluh je téma aktuální, je to problém globální a ve výsledku se dotýká nás všech. V současné době se již státy nerozdělují na ty s dluhem a na ty bez dluhu, protože jsou již zadlužené téměř všechny. Při sestavování státních rozpočtů je důležité mít stále pod kontrolou dluh, zamezit jeho růst, případně se pokusit o jeho umořování.

Státní dluh je velmi diskutované téma v médiích, především politici se navzájem obviňují z odpovědnosti za jeho výši. Vždy aktuální vláda obviňuje tu předchozí, což mnohdy není neopodstatněné. Výše dluhu není tak zásadní problém, ale jeho rychlost růstu. Státní dluh je tvořen závazky vlády vůči věřitelům, ať už fyzickým osobám nebo Evropské investiční bance. Státní dluh je důsledkem deficitního státního rozpočtu.

Zadluženost se může udávat v procentech na celkové HDP. Pro představu postavení České republiky z tohoto hlediska v Evropské unii ve druhém čtvrtletí 2015. Evropská unie má dluh 87,8% HDP, Česká republika jen 41,7% HDP, což je 7. nejlepší výsledek z celé EU. Nejméně má Estonsko 9,9% HDP a nejvíce Řecko 167,8% HDP. To je trochu uklidňující zpráva, že nás v nejbližší době nečeká bankrot, ale to neznamená, že není nutné státní dluh řešit. Zejména neustálá centralizace a sjednocování Evropské unie má za následek propojení jednotlivých ekonomik států a tím zvýšení náchylnosti k vzájemnému oslabování. Nermalou část státních dluhů tvoří náklady použité na ozdravení ekonomiky v době měnové krize v roce 1997 a finanční krize v roce 2008. Státy Eurozóny ještě pomáhají v problematice Řecké krize.

Česká republika se v posledních letech potýkala ještě s politickou nestabilitou, která také nepřispěla k ekonomickému růstu. Od roku 1993 se vystříдалo již 11 ministrů financí a každý z nich měl jinou představu o státním rozpočtu a případně i o státním dluhu. Tato bakalářská práce poukazuje na složitost některých vládních opatření a zejména problematičnost jejich realizace v krátkodobém období.

2 Cíl a metodika

2.1 Cíl

Cílem bakalářské práce je ukázat vývoj státního dluhu od vzniku České republiky, dále poukázat na hlavní příčiny zvyšování zadlužení a následky různých vládních opatření a na základě vývoje posledních 20 let odhadnout možný průběh do budoucna.

2.2 Metodika

Úvod bakalářské práce bude popisovat státní dluh, vysvětlí základní pojmy, definice a strukturu státního dluhu. Také se zde uvedou příčiny, důsledky a způsob řízení dluhu v České republice. Dále se provede analýza státních dluhů od roku 1993, tím se obsáhne vývoj za posledních 20 let. Objeví se zde i opatření pro snížení dluhu minulých vlád ČR a jejich výsledky. Jako další část bakalářské práce bude provedena komparace zadlužení ostatních států s Českou republikou. Data budou čerpány z českých i zahraničních materiálů.

3 Teoretická východiska

3.1 Pojmy

Na začátku mé bakalářské práce je nutné definovat základní pojmy týkající se státního dluhu. Především rozdíl mezi státním dluhem, veřejným dluhem, případně deficitem státního rozpočtu. Tyto pojmy se snadno zaměňují nejenom v laické společnosti, ale bohužel i v médiích.

3.2 Státní rozpočet

Státní rozpočet je základní nástroj k přerozdělování finančních prostředků státu. Přerozdělují se zejména na ekonomické, sociální a politické funkce státu. Státní rozpočet vychází z hospodářsko-politické strategie, která je již obsažena v programovém prohlášení vlády, které je sestaveno na začátku volebního období danou politickou stranou, případně koalici více politických stran. Státní rozpočet je v podstatě finanční plán hospodaření. Stanovuje se na jeden kalendářní rok ve formě zákona. Plánují se zde předpokládané příjmy a výdaje. Příjmy a výdaje se ve státním rozpočtu dělí podle účelu do kapitol, v současnosti je jejich počet 42, které odpovídají působnostem jednotlivých ústředních orgánů, například kapitola Ministerstva zemědělství, kapitola Úřadu vlády ČR a podobně. (Ministerstvo financí - Sekce veřejné rozpočty, 2015)

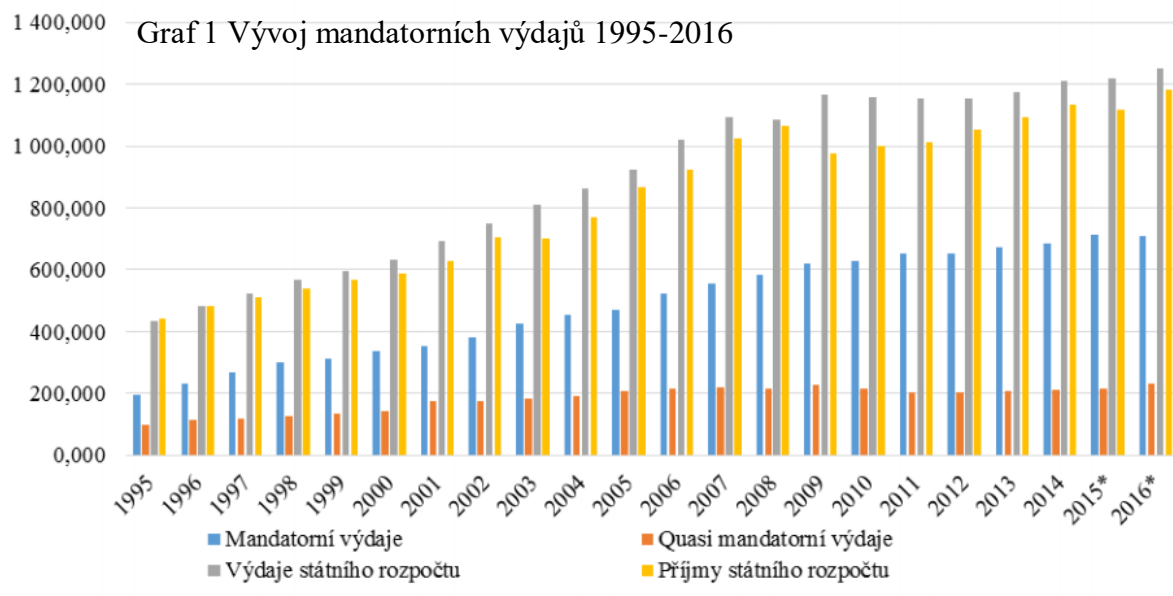
3.2.1 Příjmy

Zhruba polovinu příjmů tvoří daně, další větší část tvoří pojistné na sociální zabezpečení a dále různé poplatky, výnosy spojené se státním majetkem a prostředky z Evropské unie. (Ministerstvo financí - Sekce veřejné rozpočty, 2015 str. 7)

3.2.2 Výdaje

Výdaje státního rozpočtu se rozdělují na mandatorní a ostatní výdaje. Mandatorní výdaje je stát povinen hradit na základě zákonů nebo jiných právních norem a závazů. Téměř jednu třetinu veškerých mandatorních výdajů tvoří výplaty starobních důchodů, další výdaje jsou na sociální dávky, platy státních zaměstnanců, financování místních a krajských rozpočtů, různé dotace a investice a odvody do rozpočtu Evropské unie. Část výdajů je použito také k regulaci státního dluhu. (Ministerstvo financí - Sekce veřejné rozpočty, 2015 str. 7)

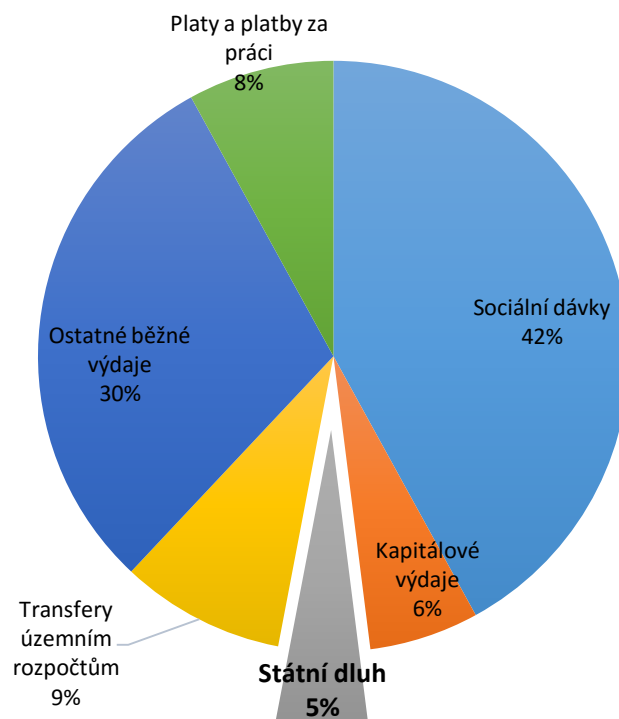
Mandatorní výdaje mají ještě podkategorii quasi mandatorní výdaje, které nejsou stanoveny zákonem, ale stát je také povinen je hradit. Jedná se například o kapitolu ministerstva obrany nebo aktivní politiku zaměstnanosti. Jak je vidět v grafu níže, mandatorní výdaje tvoří naprostou většinu výdajů a postupně se tento podíl zvyšuje. (Parlament České republiky, 2015 str. 2)

(Parlament České republiky, 2015 str. 9)

3.2.3 Struktura výdajů pro rok 2015

Graf 2 Struktura výdajů 2015

(Ministerstvo financí - Sekce veřejné rozpočty, 2015)

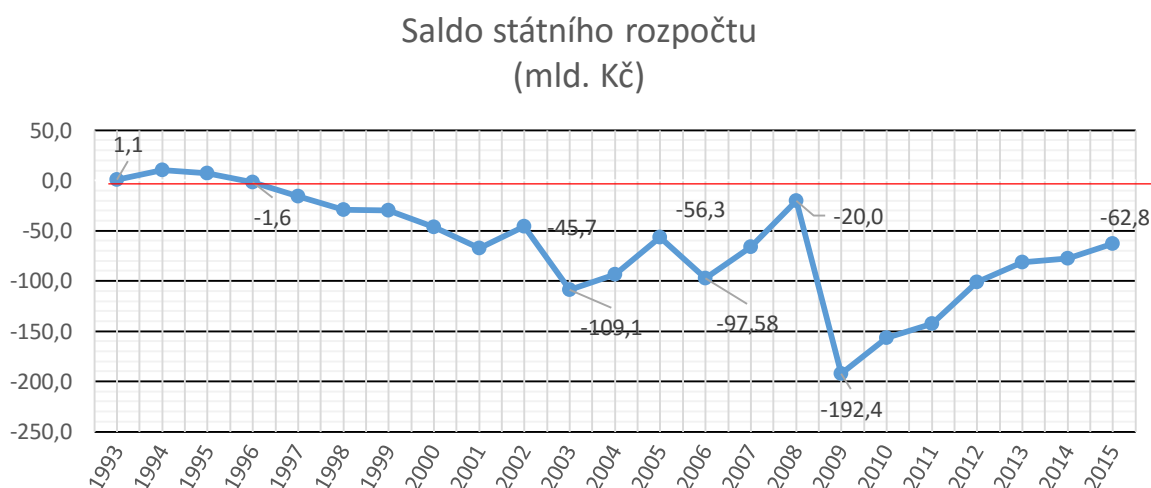
3.2.4 Rozpočtový cyklus

Na podobě státního rozpočtu pro daný rok se začíná pracovat již v roce předcházejícím. Rozděluje se do čtyř fází a to na přípravu, schvalování, realizaci a hodnocení. Například na podobě státního rozpočtu pro rok 2016 se začíná pracovat již v dubnu 2015. Fáze přípravy je v rozmezí duben až srpen 2015. Dále na řadě je schvalování, které je v období od září do prosince 2015. Od ledna 2016 se realizuje státní rozpočet na rok 2016 a následně od ledna do dubna roku 2017 se vyhodnocuje. Výsledné informace se mohou použít při stanovování státního rozpočtu pro rok 2018. (Ministerstvo financí - Sekce veřejné rozpočty, 2015 str. 9)

3.2.5 Saldo

Saldo státního rozpočtu představuje rozdíl mezi předpokládanými příjmy a výdaji. V následujícím grafu je zobrazen jeho vývoj od vzniku České republiky. V prvních třech letech bylo saldo kladné, rozpočet byl přebytkový.

Graf 3 Vývoj salda státního rozpočtu 1993-2015

(ČSÚ - Hlavní makroekonomické ukazatele, 2015)

3.3 Definice státního dluhu

Státní dluh je definován dle zákona č. 218/2000 Sb. O rozpočtových pravidlech. Jedná se o souhrn státních finančních pasiv, která jsou tvořena závazky státu vzniklými ze zahraničních půjček, úvěrů, vydaných státních dluhopisů a jiných státních závazků.

Nezahrnuje dluhy mimorozpočtových fondů, systém zdravotního pojištění a místních rozpočtů, státní záruky nebo další podmíněné závazky vládního sektoru. (Parlament České republiky, 2000)

3.4 Definice veřejného dluhu

Veřejný dluh lze definovat jako celkové státní závazky, veřejných fondů, veřejných podniků a právních institucí zřizovaných státem a územní samosprávou. Jednodušeji řečeno se jedná o veškeré finanční prostředky, které daný stát a jeho pod orgány dluží svým věřitelům.

V odborné literatuře je veřejný dluh definován jako:

„souhrn pohledávek ostatních ekonomických subjektů vůči státu, jednotlivých stupňům územní samosprávy, veřejným fondům a ostatním institucím ve veřejném sektoru, a to jak vnitřních, tak i zahraničních subjektů.“ (PEKOVÁ, 2008, s. 483)

Ve výše použité citaci se objevuje možné dělení veřejného dluhu, a to na vnitřní a vnější. Vnitřní veřejný dluh je tvořen závazky uvnitř daného státu a je vyčíslen v domácí měně. V našem případě České republiky jsou věřitelé také z České republiky a daný závazek je v korunách českých. Vnější dluh je tvořen subjekty ze zahraničí a je veden v cizí měně.

3.5 Členění veřejného dluhu

3.5.1 Dle položek, které se do výpočtu zahrnují

V tomto členění se veřejný dluh dělí na hrubý dluh a čistý dluh. Hrubý dluh obsahuje celkový objem závazků veřejného sektoru. Používá se zejména pro mezinárodní srovnání dat. Čistý dluh zahrnuje veškeré závazky veřejného sektoru vyjma pohledávek. Čistý dluh se na rozdíl od hrubého dluhu obtížněji stanovuje, neboť u pohledávek není zřejmé, zda budou zaplacený a navíc je velmi problematické oceňovat státní aktivity. (DVOŘÁK, 2008 str. 106)

3.5.2 Dle toho, zda se do výpočtu zahrnují i poskytnuté záruky

Dále se veřejný dluh může rozdělit podle toho, jestli se do jeho výpočtu zahrnují i poskytnuté záruky na oficiální a skrytý. Oficiální dluh je běžně vykazován. Skrytý dluh je obtížně stanovitelný, protože se k oficiálnímu dluhu připočítávají i záruky veřejné správy za dluhy jiných subjektů. (TOMÁŠKOVÁ, 2006 str. 107)

3.5.3 Dle doby splatnosti

Podle doby splatnosti se dělí na krátkodobý, střednědobý a dlouhodobý veřejný dluh. Krátkodobý dluh je splatný do jednoho roku. Střednědobý dluh je splatný do 10 let. Dlouhodobý veřejný dluh je splatný nad 10 let. (TOMÁŠKOVÁ, 2006 str. 107)

3.6 Deficit státního rozpočtu

Deficit státního rozpočtu je výsledek hospodaření státu. Je to rozdíl mezi příjmy a výdaji státu evidovanými na hotovostní bázi. Velikost deficitu se v rovnovážné situaci rovná rozdílu úspor a investic. (STIGLITZ, 1997 str. 638)

3.7 Vládní deficit

Vládní přebytek je výsledek hospodaření všech jednotek zařazených do sektoru vládních institucí. Vládní instituce jsou například: Národní fond, veřejné vysoké školy, část ústředně řízených příspěvkových organizací, místní rozpočty regionů, část místně řízených příspěvkových organizací a zdravotní pojišťovny, Podpůrný garanční rolnický a lesnický fond, Vinařský fond, Česká konsolidační agentura a její dceřiné společnosti, Správa železniční dopravní cesty, PPP Centrum a jiné. (Ministerstvo financí ČR oddělení 1002, 2015)

3.8 Deficit veřejného rozpočtu

Státní rozpočet bývá schvalován jako vyrovnaný, ale v praxi není tak jednoduché ho udržet vyrovnaný. V průběhu rozpočtového období vzniká mnoho situací, které mají vliv na výši příjmů a výdajů. V praxi se tedy můžeme setkat s přebytkovým výsledkem hospodaření anebo s deficitním výsledkem hospodaření, což je nejčastější jev. (LAJTKEPOVÁ, 2009 str. 117)

Tabulka 1 Základní situace při prohlubování deficitu

Příjmy	Výdaje
Stagnují	Rostou
Rostou pomaleji než výdaje	Rostou rychleji než příjmy
Klesají	Rostou
Klesají rychleji než výdaje	Klesají pomaleji než příjmy

(PEKOVÁ, 2008)

3.9 Členění deficitu

3.9.1 Dle veřejných financí

Deficit se dá členit podle veřejných financí na strukturální a cyklický. Strukturální deficit vzniká, když ekonomika není na hladině potenciálního produktu. Cyklický deficit je rozdíl mezi skutečným a strukturálním rozpočtem, ukazuje se zde dopad hospodářského cyklu na rozpočet. (LAJTKEPOVÁ, 2009 str. 118)

3.9.2 Dle toku příjmů a výdajů

Podle toku příjmů a výdajů se deficit dá členit na primární a celkový. Primární deficit vyplývá z hospodaření v rozpočtovém období. Celkový deficit se počítá jako součet primárních deficitů včetně úroků z veřejného dluhu. (PEKOVÁ, 2008 str. 484)

3.9.3 Dle plánování

Dle plánování se deficit dělí na plánovaný a neplánovaný. Plánovaný vzniká během návrhu veřejného rozpočtu. Neplánovaný vzniká působením neovlivnitelných nebo nečekaných událostí během hospodářského cyklu. (PEKOVÁ, 2008 str. 484)

3.10 Příčiny rozpočtového deficitu a následného dluhu

Deficit vzniká působením vnitřních a vnějších faktorů. Odborně se tyto faktory nazývají endogenní a exogenní. Oba tyto druhy ovlivňují rozpočtový deficit současně.

Endogenní faktory vznikají uvnitř státu. Například expanzivní charakter fiskální politiky, přičemž se stimuluje agregátní poptávka a tím ovlivňuje ekonomický růst. Dále rozložení daňového zatížení na více generací, jedná se o investice, které ovlivní i život budoucí, proto se daňová zátěž rozloží na více generací. Dalším faktorem je vládní populismus, projevuje se především v předvolebních obdobích, kdy se každá politická strana snaží získat co nejvíce voličů populistickými návrhy na úkor státní pokladny. (TOMÁŠKOVÁ, 2006)

Exogenní faktory jsou nezávislé na vládních záměrech. Například růst ekonomického tempa, pokud se tempo snižuje, zvyšuje se nezaměstnanost a tím tento faktor působí na státní rozpočet dvojnásobem, protože se tím snižují daňové příjmy a zároveň zvyšují výdaje na nezaměstnanost. Dalším exogenním faktorem je deprese ve světě, jelikož jsou v současné době ekonomicky provázané jednotlivé státy, tak jistý ekonomický vývoj v jedné zemi

automaticky ovlivňuje i země ostatní. Růst cen základních surovin opět ovlivňuje deficit globálně, například cena ropy, která velmi závisí na geopolitických situacích daných zemí. Vývoj úrokové míry závisí na volbě stanovení úrokové sazby, pokud není fixně, ale proměnlivě, tak každý růst úrokové sazby navyšuje i náklady dluhu. Při vysoké zadluženosti státu se musí při sestavování rozpočtu počítat i s výdaji na úroky z návratných finančních zdrojů, tyto úroky mohou být kryty například dalším úvěrem. Dále mohou nastat zcela mimořádné události ve světě nebo v dané zemi jako přírodní katastrofy nebo válečné konflikty. (PEKOVÁ, 2008)

3.11 Důsledky rozpočtového deficitu

Důsledky vyplývající z rozpočtového deficitu jsou krátkodobé a dlouhodobé. Krátkodobé mohou být brány i pozitivně, protože v krátkém období při příznivém výkyvu cen se nemohou pružně zvýšit daně. Z pohledu veřejného dluhu jsou ale důležité dlouhodobé důsledky, protože právě ty jej zvyšují. Chronické deficity jsou příčinou silných inflačních tlaků, nemožnost použít některé prostředky v budoucích obdobích. Dále vedou k takzvanému vytěšňovacímu efektu. Vytěšňovacím efektem je nazývána situace, kdy si vláda na větší vládní výdaje půjčí od veřejnosti, čímž se zvýší úroková míra a zároveň sníží poptávka po investicích. Tím dochází k vytěšňování soukromých investic z ekonomiky a následně k omezení růstu HDP. (DVOŘÁK, 2008 str. 126)

3.12 Základní teoretické přístupy ke státnímu deficitu a státnímu dluhu

3.12.1 Klasická teorie

Klasická teorie v podstatě odmítá deficitní hospodaření státu. Výjimkou jsou jen válečné konflikty a přírodní katastrofy. Podle klasické teorie by státní rozpočty měly být vyrovnané. Tato teorie byla prosazována až do 30. let minulého století. (SOJKA, a další, 2004 str. 181)

3.12.2 Monetaristická teorie

Hlavním názorem monetaristické teorie je omezit zásahy státu do ekonomiky, protože již dospěly do stavu, kdy se zvyšovala nezaměstnanost, a byly vyvolávány inflační tlaky. Prosazoval se dlouhodobě vyrovnaný státní rozpočet a minimalizace deficitů. (SOJKA, a další, 2004 str. 36)

3.12.3 Keynesiánská teorie

Keynesiánská teorie navazuje na klasickou teorii po celosvětové krizi ve 30. letech minulého století. Hlavní myšlenkou je státem podporované zvýšení poptávky. Tím se samozřejmě zvyšují výdaje státního rozpočtu, ale také se tím zvyšuje zaměstnanost. Stát by měl takto zasahovat zejména v období úpadku ekonomiky, naopak během ekonomického růstu by stát měl výdaje opět minimalizovat a snažit se splatit dluhy z předchozích let. Teorie se prosazovala až do 70. let, kdy došlo ke stagflaci neustálým navyšováním státních výdajů, zvyšováním daní a rozšiřováním státních regulací. (SOJKA, a další, 2004 str. 38)

3.13 Metodika vykazování vládního deficitu a dluhu

Ministerstvo financí České republiky používá dva způsoby vykazování vládního deficitu a dluhu. Podle metodiky Mezinárodního měnového fondu (GFS 1986) a podle metodiky Eurostatu (ESA 95). (DVOŘÁK, 2008 str. 83)

„Odlišnosti mezi oběma metodikami lze zjednodušeně popsat jako rozdíl mezi jednoduchým účetnictvím, které pracuje s peněžními toky a podvojným účetnictvím, které sleduje také pohledávky a závazky.“ (Ministerstvo financí ČR oddělení 3701, 2013)

3.13.1 Metodika ESA

Jednou z možných metodik je metodika od Eurostatu ESA 95 (European System of Integrated Economic Accounts). ESA 95 se používá pro výpočet vládního deficitu a dluhu podle maastrichtských konvergentních kritérií. Eurostat ji průběžně aktualizuje a zároveň kontroluje její implementaci v jednotlivých členských zemích Evropské unie. V České republice je za používání ESA 95 metodiky zodpovědný Český statistický úřad. Metodika ESA 95 nesleduje přímo příjmy, výdaje a výsledek hospodaření, ale jen změnu ekonomické hodnoty operací v daném fiskálním období. Tato metodika pracuje s daty týkajícími se se zvyšováním nebo snižováním pohledávek a závazků státu. (Ministerstvo financí ČR oddělení 3701, 2013)

3.13.2 Metodika GFS

Autorem metodiky GFS 1986 (Government Finance Statistic) je Mezinárodní měnový fond. Za tuto metodiku je zodpovědné Ministerstvo financí. GFS metodika je podobná metodice sledování příjmů, výdajů a deficitu státního rozpočtu. Velkou výhodou je nízká náročnost a

rychlá dostupnost zdrojových dat. Metodika pracuje s peněžními toky, sleduje všechny příjmové a výdajové operace v okamžiku realizace. V roce 2002 začal být postupně implementován nový standard GFS 2001, který se více přibližuje metodice ESA 95. (Ministerstvo financí ČR oddělení 3701, 2013)

3.14 Financování veřejného dluhu

Pro navýšení dlouhodobých finančních prostředků se ve většině případů používají státní dluhopisy (obligace). Státní dluhopis je cenný papír emitován vládou státu, případně některou její institucí. Většinou je dluhopis vyměřený v peněžních jednotkách. Stát má povinnost věřitelům vyplácet předem domluvené úroky. Obligace mohou nakupovat domácí i zahraniční ekonomické subjekty.

Státní dluhopisy se dají rozdělit podle několika hledisek. Podle jejich formy, podle obchodovatelnosti a dle délky splatitelnosti. (DVOŘÁK, 2008 str. 70)

3.14.1 Dle formy

Dle formy se dají rozdělit na zaknihované a listinné. Zaknihované, neboli dematerializované, obligace jsou evidovány na účtech státu a veřejný dluh je zapsán v knihách státního dluhu. Listinné, neboli materializované, obligace mají fyzickou podobu ve formě cenných papírů, v tomto případě státních obligací (dluhopisů). (PEKOVÁ, 2008 str. 488)

3.14.2 Dle obchodovatelnosti

Dle obchodovatelnosti se dluhopisy dají rozdělit na veřejně obchodovatelné a neobchodovatelné. Veřejně obchodovatelné jsou běžným produktem kapitálového trhu. Jejich cena je stanovena podle aktuálního kursu. Většinou jsou rozprodávány na aukcích a jiných finančních institucích, kde jsou dále rozprodávány konkrétním investorům. Neobchodovatelné státní dluhopisy jsou takové, které jsou prodávány přímo obyvatelstvu nebo neziskovým právníckým osobám. (Ministerstvo financí ČR oddělení 2003, 1993)

3.14.3 Dle délky splatitelnosti

Dle délky splatitelnosti se státní dluhopisy dělí na krátkodobé, střednědobé a dlouhodobé. Krátkodobé dluhopisy mají splatitelnost do jednoho roku. Střednědobé dluhopisy mají splatitelnost v rozmezí jeden až deset let. Střednědobá forma je v praxi nejpoužívanější. Dlouhodobé státní dluhopisy mají splatnost delší než deset let. (TOMÁŠKOVÁ, 2006)

3.15 Řešení veřejného dluhu

Jak bylo vysvětleno výše, veřejný dluh je následkem nerovnováhy fiskálního roku. Je to v podstatě jedna z možností řešení daného hospodářského roku, ale pokud se dluh prohlubuje každý rok, o řešení se nejedná, jen se posouvá dále do budoucna. Problém veřejného dluhu by se dal v teoretické rovině samozřejmě vyřešit úplným splacením, ale bylo by to pro daný stát extrémně zatěžující a v praxi téměř nemožné. Proto se většina států snaží veřejný dluh alespoň regulovat a udržet ho v přijatelné výši. Řešení veřejného dluhu může být pasivní a aktivní. (PEKOVÁ, 2008 str. 493)

3.15.1 Pasivní řešení dluhu

Veřejný dluh lze řešit pasivně několika způsoby. Jedním ze způsobů je dlouhodobým a velkým převyšováním reálné úrokové míry tempem ekonomického růstu. Také pomocí umělého ovládnutí inflace, kde působením inflace se snižuje reálná výše veřejného dluhu. Dalším způsobem je využití zahraničních grantů, pomoci a případně prominutí části dluhu. (LAJTKEPOVÁ, 2009 str. 123)

3.15.2 Aktivní řešení dluhu

Aktivní řešení jsou iniciována přímo vládou státu. Aktivní řešení je těžké a složité na realizaci, protože jsou velice nepopulární u veřejnosti, jelikož se přímo dotýkají všech. Jedná se o kroky přesahující volební období a proto je mnohdy i neochota vládnoucích stran tento problém řešit. Existuje několik aktivních faktorů, které vyvolávají snížení dluhu. Jsou to politicko-administrativní řešení, rozpočtové řešení, monetizace dluhu, krytí z výnosů mimořádné veřejné dávky a použití výnosů z privatizace. (LAJTKEPOVÁ, 2009 str. 124)

3.15.3 Rozpočtové řešení

Rozpočtové řešení vyplývá ze snahy vlády vytvořit přebytkový státní rozpočet a tento přebytek použít na splacení dluhu. V praxi ale není lehké naplánovat přebytkový rozpočet a hlavně ho tak i realizovat. (DVOŘÁK, 2008 str. 141)

3.15.4 Použití privatizace

Jedná se o použití výnosů z privatizace, které vznikají prodejem některých státních aktiv. (DVOŘÁK, 2008 str. 150)

3.15.5 Monetizace dluhu

Základem monetárního řešení je umělé vyvolání inflace kvůli snížení reálné hodnoty dluhu. V praxi ale dochází díky velkému zvýšení peněžní nabídky k negativním důsledkům inflace na celé ekonomické prostředí. (DVOŘÁK, 2008 str. 142)

3.15.6 Mimořádná veřejná dávka

Jedná se o krytí dluhu jednorázovou veřejnou dávkou z kapitálu. Je to veřejně nepopulární krok a většinou politicky neprůchodný. (DVOŘÁK, 2008 str. 142)

3.15.7 Politicko-administrativní řešení

Politicko-administrativní řešení je již radikální řešení problému dluhu. Celé dluhové břemeno přechází na věřitele, dalo by se říci, že stát dává od svého dluhu ruce pryč a nechce ho již řešit. Tím se ztrácí důvěryhodnost státu, protože věřitelé se musí postarat přejetý dluh a tak následně často odmítají zadluženému státu v budoucnu opět půjčit. Dalším důsledkem může být zvýšení úrokových sazeb a také nezájem o emise státních dluhopisů. (DVOŘÁK, 2008 str. 143)

3.16 Správa dluhu

Organizace týkající se státního dluhu na Ministerstvu financí je v několika úrovních. Na nejvyšším místě je pozice Ministra financí. Na dalším místě je 1. náměstek ministra a jemu odpovídá Ředitel odboru Řízení státního dluhu a finančních aktivit. Odboru Řízení státního dluhu a finančních aktivit se člení na tři oddělení. Oddělení Řízení a financování portfolia, Oddělení Správa státního dluhu a Oddělení Správa finančního majetku. (Ministerstvo financí ČR oddělení 2003, 1993)

3.16.1 Oddělení Správa státního dluhu

Toto oddělení stanovuje základní koncepci platebního a účetního systému státního dluhu. Monitoruje a provádí platby spojené se závazky státního dluhu. Dále spravuje kapitolu Státní dluh (viz Státní rozpočet), kde vypracovává vnitřní rozpočet a střednědobý výhled. Dále spravuje Umořovací účet. (Ministerstvo financí ČR oddělení 2003, 1993)

3.16.2 Správa dluhu

V České republice, tak jako ve většině zemí, je správcem dluhu centrální banka. Správa dluhu spočívá v práci s úvěry, výplatě úroků, umístěním a správou emitovaných cenných papírů na trhu a v umořování dluhu. Veřejný dluh lze umořovat prostřednictvím umořovacího fondu, konsolidací dluhu a konverzí dluhu. (PEKOVÁ, 2008 str. 495)

3.16.3 Umořovací fond

Umořovací fond je fond vytvořený přímo pro splácení veřejného dluhu. Do tohoto fondu je alokována část veřejných fondů a přebytku z rozpočtu. Použití umořovacího fondu může být volné nebo účelově svázané. Volné použití záleží na rozhodnutí ministra financí co a proč splatit. Účelově svázané použití je předem dané uspořádání, podle kterého se splácejí jednotlivé části dluhu. V současné době se umořovací fond moc nepoužívá. (SOJKA, a další, 2004)

3.16.4 Konsolidace dluhu

Konsolidace dluhu spočívá v úpravě dílky splatnosti emitovaných státních dluhopisů. Běžně se jedná o změnu krátkodobého dluhu v dlouhodobý, neboli konsolidovaný dluh. (PEKOVÁ, 2008 str. 496)

3.16.5 Konverze dluhu

Konverze dluhu v podstatě znamená pokrytí dluhu novou emisí státních dluhopisů. Starý dluh se tím splatí, ale téměř okamžitě vzniká dluh nový. Tento způsob umoření zapříčiní jen prodlužování splatnosti dluhu, ale dluh jako takový stále zůstává. (PEKOVÁ, 2008 str. 495)

4 Analytická část

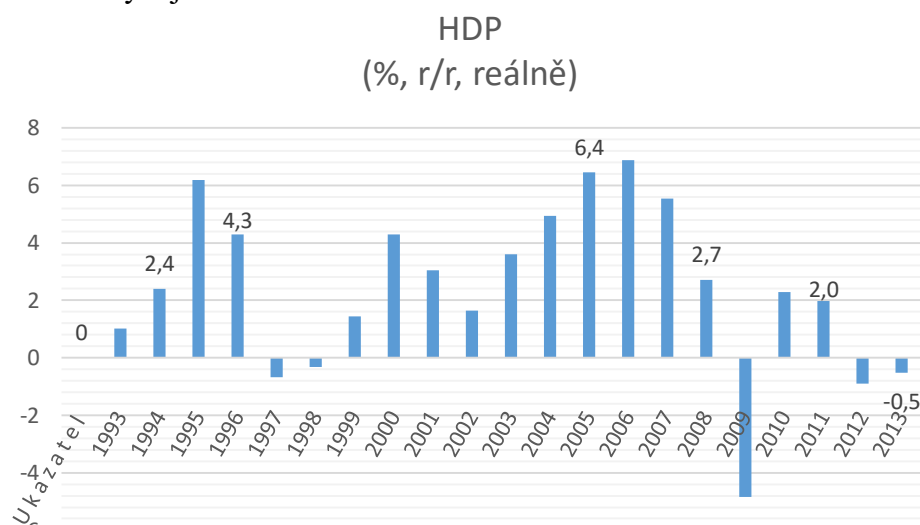
4.1 Vývoj dluhu 1993-2015 – rozdělení podle úřadujícího ministra financí

4.1.1 1993-1997

Předseda vlády:	Václav Klaus
Ministr financí:	Ivan Kočárník
Politická strana:	ODS
Funkční období:	1. leden 1993 – 2. leden 1998

Česká republika vznikla 1. ledna 1993 rozdělením České a Slovenské Federativní Republiky. Na základě poměru obyvatel se rozdělil státní majetek v poměru 2:1. Ve stejném poměru se rozdělil i státní dluh, který v té době byl 158,8 mld. Kč. Prvním předsedou vlády České republiky se stal Václav Klaus, prvním ministrem financí se stal Ivan Kočárník za Občanskou demokratickou stranu. (Vláda ČR, 2016) V prvním roce této vlády činil státní dluh celkem 158,8 mld. Kč, z čehož 86,4 mld. Kč tvořil domácí dluh zahrnující státní pokladní poukázky, střednědobé a dlouhodobé státní dluhopisy a ostatní zdroje. Zbylých 72,4 mld. Kč tvořil dluh zahraniční, zejména půjčky na podporu platební bilance a závazky převzaté od ČSOB v konvertibilních měnách. V roce 1993 bylo 1% HDP. (ČSÚ - Hlavní makroekonomické ukazatele, 2015)

Graf 4 Vývoj HDP 1993-2013

(ČSÚ - Hlavní makroekonomické ukazatele, 2015)

V roce 1994 byla na amortizaci dluhu použita 1 mld. Kč ze státních finančních účtů a prémie z emisí vládních obligací z téhož roku. Dále se snížil zahraniční dluh o 0,5 mld. Kč díky změnám zahraničních měnových kurzů. Tím byl státní dluh snižen na 157,3 mld. Kč. Rokem 1994 se složení státního dluhu začalo měnit. Domácí dluh se začal postupně zvětšovat a zahraniční dluh zmenšovat. V roce 1994 byl 2,2 % růst HDP. Následující rok se státní dluh dále snížil o 2,9 mld. Kč především díky Parlamentu České republiky, který použil 1,6 mld. Kč z přebytku roku předešlého na amortizaci státního dluhu. Další příčinou bylo nastartování ekonomiky a saldo státního rozpočtu o výši 7,2 mld. Kč. 6,2% růst HDP. Domácí dluh se opět zvýšil a to o 11 mld. Kč a zahraniční dluh se snížil o 14 mld. Kč. (ČSÚ - Hlavní makroekonomické ukazatele, 2015)

V roce 1996 odstartoval negativní trend vznikajícího deficitu státního rozpočtu a tím i zvyšování hodnoty státního dluhu. Jednou z příčin snížení příjmů bylo snížení kvóty pro daně z příjmů fyzických osob o 3% a u daně z příjmů právnických osob o 2%. Meziroční změna HDP se snížila na 4,3% a státní dluh se zvýšil o 0,8 mld. Kč. Ostatní zdroje se snížili více než desetkrát oproti stavu roku 1993, ale stav státních pokladních poukázek a střednědobých a dlouhodobých státních dluhopisů se zdvojnásobil. (ČSÚ - Hlavní makroekonomické ukazatele, 2015)

Tabulka 2 Struktura státního dluhu 1993-1997

	STÁTNÍ DLUH CELKEM	Domácí dluh	Státní pokladniční poukázky	Střednědobé a dlouhodobé státní dluhopisy	Ostatní zdroje	Zahraníční dluh	Půjčky na podporu platební bilance	Závazky převzaté od ČSOB v konvertibilních měnách (CDZ)
1993	158,8	86,4	17	19,5	49,9	72,4	24,4	38,4
1994	157,3	90,2	23,8	28,3	38,1	67,1	24,5	33
1995	154,4	101,2	42	41,7	17,6	53,1	23,8	19,8
1996	155,2	110,9	62,6	43,9	4,3	44,3	23,3	11,5
1997	173,1	134,8	70,9	57,9	6	38,3	20,9	7,8

(Ministerstvo financí ČR odbor 20, 2015)

V roce 1997 vypukla v Asii ekonomická krize a zasáhla Evropu včetně České republiky. (Hana Kunešová, 2006 str. 53) Ekonomická krize a další faktory poznamenaly českou ekonomiku z několika důvodů. Ve volbách do Parlamentu České republiky v roce 1996 se nepodařilo vytvořit většinovou vládu. Byla utvořena menšinová vláda koalice ODS, KDU-ČSL a ODA, která ale skončila demisí na podzim 1997. (Vláda ČR, 2016) Během tohoto roku se snížil růst HDP, zvýšil se schodek státního rozpočtu, růst mezd byl rychlejší než růst produktivity práce a zvýšil se import. Vláda sice přijala úsporný balíček,

ve kterém snížila výdaje, ale nepodařilo se zvýšit příjmy. Navíc ještě Českou republiku postihly velké povodně. Státní rozpočet roku 1997 končil se schodkem 15,7 mld. Kč, s meziročním poklesem HDP o 0,7%. (Hana Kunešová, 2006 str. 227) Státní dluh se zvýšil z 155,2 mld. Kč na 173,1 mld. Kč. (ČSÚ - Hlavní makroekonomické ukazatele, 2015)

4.1.2 1998

Předseda vlády: Josef Tošovský
 Ministr financí: Ivan Pilip
 Politická strana: ODS
 Funkční období: 2. leden 1998 – 17. červenec 1998

Po demisi druhé vlády Václava Klause vznikla dočasná vláda Josefa Tošovského do řádných voleb do Parlamentu České republiky. Ministr financí byl v té době Ivan Pilip z ODS. V těchto letech se vláda začala vypořádávat s ekonomickou krizí zejména pomocí sekuritizace, což je přeměna úvěrových smluv na státní dluhopisy a akcie. (Vláda ČR, 2016)

Tabulka 3 Struktura státního dluhu 1997-1998

	STÁTNÍ DLUH CELKEM	Domácí dluh	Státní pokladniční poukázky	Střednědobé a dlouhodobé státní dluhopisy	Ostatní zdroje	Zahraniční dluh	Půjčky na podporu platební bilance	Závazky převzaté od ČSOB v konvertibilních měnách (CDZ)
1997	173,1	134,8	70,9	57,9	6	38,3	20,9	7,8
1998	194,7	170	99,8	70	0,2	24,6	11,4	3,4

(Ministerstvo financí ČR odbor 20, 2015)

4.1.3 1998-1999

Předseda vlády: Miloš Zeman
 Ministr financí: Ivo Svoboda
 Politická strana: ČSSD
 Funkční období: 22. červenec 1998 – 20. červenec 1999

22. července 1998 na základě Smlouvy o vytvoření stabilního politického prostředí v České republice uzavřené mezi Českou stranou sociálně demokratickou a Občanskou demokratickou stranou tzv. „Opoziční smlouva“ dostala důvěru menšinová vláda Miloše Zemana. Tím se stala jako první levicově orientovanou vládou České republiky. Ministrem financí se stal Ivo Svoboda. Na konci roku 1998 se státní dluh se zvýšil na 194,7 mld. Kč a schodek státního rozpočtu byl 29,3 mld. Kč. HDP mělo hodnotu – 0,3%. (ČSÚ - Hlavní makroekonomické ukazatele, 2015)

Tabulka 4 Struktura státního dluhu 1998-1999

	STÁTNI DLUH CELKEM	Domácí dluh	Státní pokladniční poukázky	Střednědobé a dlouhodobé státní dluhopisy	Zahraniční dluh	Půjčky na podporu platební bilance	Závazky převzaté od ČSOB v konvertibilníc h měnách (CDZ)
1998	194,7	170	99,8	70	24,6	11,4	3,4
1999	228,4	207,1	130,1	77	21,2	11,3	0,1

(Ministerstvo financí ČR odbor 20, 2015)

4.1.4 1999-2001

Předseda vlády: Miloš Zeman
 Ministr financí: Pavel Mertlík
 Politická strana: ČSSD
 Funkční období: 21. červenec 1999 – 12. duben 2001

Druhým ministrem financí vlády Miloše Zemana se v polovině roku 1999 stal Pavel Mertlík. (Vláda ČR, 2016) V důsledku doznívající ekonomické krize se státní dluh zvýšil na 228,4 mld. Kč, ale postupně se česká ekonomika chýlila k oživení. Státní rozpočet se v roce 1999 podařil stabilizovat a schodek se téměř nezměnil, nepatrně stoupl na 20,6 mld. Kč. HDP se opět přehouplo do kladné hodnoty a to na 1,4%. Na oživení ekonomiky se podílel rychlejší růst exportu oproti importu. Hlavně kvůli špatnému vývoji rozpočtového hospodaření se tento optimistický trend v následujících letech nepodařilo udržet. (ČSÚ - Hlavní makroekonomické ukazatele, 2015)

V roce 2000 se schodek státního rozpočtu zvýšil o 16,5 mld. Kč na 46,1 mld. Kč, státní dluh se zvýšil na 289,3 mld. Kč. Nárůst státního dluhu zapříčinilo mimo jiné uhrazení ztráty Konsolidační banky ve výši 27,57 mld. Kč, finanční pomoc Kosovu a také podpora zemědělským subjektům postižených suchem v roce 2000.

Tabulka 5 Struktura státního dluhu 1999-2001

	STÁTNI DLUH CELKEM	Domácí dluh	Státní pokladniční poukázky	Střednědobé a dlouhodobé státní dluhopisy	Zahraniční dluh	Půjčky na podporu platební bilance	Závazky převzaté od ČSOB v konvertibilníc měnách (CDZ)
1999	228,4	207,1	130,1	77	21,2	11,3	0,1
2000	289,3	269,6	165,3	104,3	19,7	9,6	0,1
2001	345	336,2	186,6	149,6	8,8	7,2	0

(Ministerstvo financí ČR odbor 20, 2015)

4.1.5 2001-2002

Předseda vlády: Miloš Zeman
Ministr financí: Jiří Rusnok
Politická strana: ČSSD
Funkční období: 13. duben 2001 – 15. červenec 2002

Třetím ministrem financí vlády Miloše Zemana se stal Jiří Rusnok v dubnu 2001. Růst HDP se opět snížil na 3,1%. Státní dluh se zvýšil na 345 mld. Kč, byl tvořen domácím dluhem o výši 336,2 mld. Kč a zahraničním dluhem, který v tomto roce dosáhl svého historického minima 8,8 mld. Kč. (ČSÚ - Hlavní makroekonomické ukazatele, 2015)

Tabulka 6 Struktura státního dluhu 2001-2002

	STÁTNÍ DLUH CELKEM	Domácí dluh	Státní pokladniční poukázky	Střednědobé a dlouhodobé státní dluhopisy	Zahraniční dluh	Půjčky na podporu platební bilance	Půjčky od EIB
2001	345	336,2	186,6	149,6	8,8	7,2	0
2002	395,9	386,7	164,1	222,6	9,2	5,2	2,5

(Ministerstvo financí ČR odbor 20, 2015)

4.1.6 2002-2006

Předseda vlády: Vladimír Špidla, Stanislav Gross, Jiří Paroubek
Ministr financí: Bohuslav Sobotka
Politická strana: ČSSD
Funkční období: 15. červenec 2002 – 4. září 2006

Pátá vláda České republiky vznikla 15. července 2002, premiérem se stal Vladimír Špidla. Státní dluh se stále více a více prohluboval, téměř o 100 mld. Kč ročně. V roce 2002 činil 395,9 mld. Kč, v roce 2003 493,2 mld. Kč a v roce 2004 592,9 mld. Kč. Míra HDP se od roku 2002 do roku 2004 zvýšila z 1,6% na 4,9%. Postupně se začal opět zmenšovat poměr mezi domácím a zahraničním dluhem. 1. května 2004 vstoupila Česká republika do Evropské unie. (Hana Kunešová, 2006 str. 192) Tím vznikl nový vztah mezi rozpočtem České republiky a rozpočtem Evropské unie. Příjem z rozpočtu EU byl ve výši 12,7 mld. Kč a výdaje v podobě odvodů do rozpočtu EU ve výši 16,9 mld. Kč. (PEKOVÁ, 2008 str. 556) Dále se na schodek státního rozpočtu projevil růst zahraniční emise dluhopisů a půjček od Evropské investiční banky. Dále se snížila základní sazba Daně z přidané hodnoty z 22% na 19%.

V polovině roku 2004 Vladimír Špidla, tehdejšího předsedu vlády, podal demisi z důvodu výrazného propadu ČSSD ve volbách do Evropského parlamentu, vystřídal ho Stanislav Gross. Ale již následující rok 25. dubna 2005 se premiérem stal Jiří Paroubek. I přes politickou nestabilitu dosáhla Česká republika na konci roku 2005 nejvyššího ekonomického růstu. HDP byla na 6,4%. Zvýšení výkonnosti ekonomiky zapříčinil zejména nárůst zahraničních investic do České republiky, nárůst konkurenceschopnosti a zvýšená spotřeba. Schodek státního rozpočtu se snížil z 93,7 mld. Kč na 56,3 mld. Kč. (ČSÚ - Hlavní makroekonomické ukazatele, 2015) Na druhou stranu, se opět zvětšil státní dluh téměř o 100 mld. Kč na 691,2 mld. Kč. Obdobná tendence pokračovala i do dalšího roku 2006.

Tabulka 7 Struktura státního dluhu 2002-2006

	STÁTNÍ DLUH CELKEM	Domácí dluh	Státní pokladniční poukázky	Střednědobé a dlouhodobé státní dluhopisy	Zahraniční dluh	Zahraniční emise dluhopisů	Půjčky na podporu platební bilance	Půjčky od EIB
2002	395,9	386,7	164,1	222,6	9,2	0	5,2	2,5
2003	493,2	479,9	160,6	319,3	13,3	0	0	11,7
2004	592,9	522,6	125,5	397	70,3	48,8	0	20,7
2005	691,2	581,8	94,2	487,5	109,4	78,9	0	29,7
2006	802,5	680,9	89,6	588,9	121,6	84,1	0	36,7

(Ministerstvo financí ČR odbor 20, 2015)

4.1.7 2006-2007

Předseda vlády: Mirek Topolánek
 Ministr financí: Vlastimil Tlustý
 Politická strana: ODS
 Funkční období: 4. září 2006 – 9. leden 2007

První vláda Mirka Topolánka měla již od počátku problémy se získáním důvěry poslanecké sněmovny. Až do 9. ledna 2007 tato vláda vládla v demisi, kdy byla nahrazena nově navrhnutou druhou vládou Mirka Topolánka. Do konce roku 2006 se schodek státního rozpočtu téměř zdvojnásobil na 97,6 mld. Kč a proběhly platby na úhradu dluhu České konsolidační agentury a hlavně tím státní dluh vzrostl na 802,5 mld. Kč. (ČSÚ - Hlavní makroekonomické ukazatele, 2015)

Tabulka 8 Struktura státního dluhu 2006-2007

	STÁTNÍ DLUH CELKEM	Domácí dluh	Státní pokladniční poukázky	Střednědobé a dlouhodobé státní dluhopisy	Ostatní zdroje	Zahraniční dluh	Zahraniční emise dluhopisů	Půjčky od EIB
2006	802,5	680,9	89,6	588,9	2,4	121,6	84,1	36,7
2007	892,3	769,3	82,2	687,1	0	123	83,7	38,7

(Ministerstvo financí ČR odbor 20, 2015)

4.1.8 2007-2009

Předseda vlády: Mirek Topolánek
Ministr financí: Miroslav Kalousek
Politická strana: KDU-ČSL
Funkční období: 9. leden 2007 – 8. květen 2009

19. ledna 2007 Poslanecká sněmovna odhlasovala důvěru této vládě. Vláda byla tvořena stejnou koalicí jako předchozí a to ODS, KDU-ČSL a Stranou zelených. Největším rozdílem byl odchod ministra financí Vlastimila Tlustého za ODS. Namísto něho byl zvolen Miroslav Kalousek tehdy z KDU-ČSL. V roce 2007 se podařilo snížit schodek státního rozpočtu o 31,2 mld. Kč. Z Evropské investiční banky bylo půjčeno 38,7 mld. Kč zejména na dostavbu dálnic a protipovodňová opatření. Státní dluh vzrostl téměř o 90 mld. Kč na 892,3 mld. Kč. Americká hypoteční krize, která vygradovala v roce 2008, se postupně globálně rozšířila a tím vznikla světová finanční krize. Česká ekonomika na tento stav reagovala sníženou produktivitou.

Do roku 2007 meziroční růst HDP dosahoval hodnot okolo 6%, v roce 2008 tento růst zpomalil v průměru na 2,7% (ve čtvrtém čtvrtletí 2008 byla hodnota HDP 0,2%) a v roce 2009 HDP se dokonce obrátilo na -4,8%. (ČSÚ - Hlavní makroekonomické ukazatele, 2015) Vláda schválila protiopatření ke zmírnění dopadu finanční krize a na konci roku 2008 se podařilo snížit schodek státního rozpočtu na relativně jen 20 mld. Kč. Zvýšily se sazby Daně z přidané hodnoty, základní sazba se zvedla na 20% a snížená na 10%. Státní dluh ale vzrostl na 999,8 mld. Kč. Tato vláda potýkala nejen s finanční krizí, ale ještě s několika hlasováními poslanecké sněmovny o nedůvěře a dne 24. března 2009 se na 5. pokus opozici podařilo vyslovit nedůvěru. Byla to první vláda České republiky svržená hlasováním o nedůvěře.

Tabulka 9 Struktura státního dluhu 2007-2009

	STÁTNÍ DLUH CELKEM	Domácí dluh	Státní pokladniční poukázky	Střednědobé a dlouhodobé státní dluhopisy	Zahraniční dluh	Zahraniční emise dluhopisů	Půjčky od EIB	Směnky
2007	892,3	769,3	82,2	687,1	123	83,7	38,7	0,6
2008	999,8	814,3	78,7	735,6	185,5	137,9	46,8	0,8
2009	1178,2	926,7	88,2	838,5	251,5	193	57,9	0,6

(Ministerstvo financí ČR odbor 20, 2015)

4.1.9 2009-2010

Předseda vlády: Jan Fischer
Ministr financí: Eduard Janota
Politická strana: nestr.
Funkční období: 8. květen 2009 – 13. červenec 2010

Úřednická vláda Jana Fischera nahradila vládu předešlou v květnu 2009 na základě Ústavy České republiky. V roce 2009 se schodek státního rozpočtu extrémně zvýšil a to o 172,4 mld. Kč na 192,4 mld. Kč. Tento negativní výsledek hospodaření byl ovlivněn nízkým výběrem přímých i nepřímých daní a nízkým výběrem pojistného na sociální zabezpečení a zároveň se zvýšila část výdajů na vyplácení dávek na podporu nezaměstnanosti a další sociální dávky. Státní dluh vzrostl na 1178,2 mld. Kč.

Tabulka 10 Struktura státního dluhu 2009-2010

	STÁTNÍ DLUH CELKEM	Domácí dluh	Státní pokladniční poukázky	Střednědobé a dlouhodobé státní dluhopisy	Zahraniční dluh	Zahraniční emise dluhopisů	Půjčky od EIB	Směnky
2009	1178,2	926,7	88,2	838,5	251,5	193	57,9	0,6
2010	1344,1	1036,3	113,3	923	307,8	240,3	67,2	0,3

(Ministerstvo financí ČR odbor 20, 2015)

4.1.10 2010-2013

Předseda vlády: Petr Nečas
Ministr financí: Miroslav Kalousek
Politická strana: TOP 09
Funkční období: 13. červenec 2010 – 10. červenec 2013

Po volbách do Poslanecké sněmovny v roce 2010 se vytvořila vláda Petra Nečase utvořena koalicí ODS, TOP 09 a stranou Věci veřejné. Jako desátým ministrem financí se stal Miroslav Kalousek, tentokrát za stranu TOP 09. Tento rok startuje lehké oživení ekonomiky, HDP bylo na 2,3% růstu. Schodek státního rozpočtu se podařilo snížit na 156,4 mld. Kč, především posílením příjmové strany a snížením výdajové strany státního rozpočtu, ale státní dluh vzrostl na 1334,1 mld. Kč. V roce 2011 a 2012 se pokračovalo ve snižování schodku státního rozpočtu a podařilo se ho snížit téměř na polovinu hodnoty, které dosahoval roku 2009, na 101 mld. Kč.

Tabulka 11 Struktura státního dluhu 2010-2013

	STÁTNÍ DLUH CELKEM	Domácí dluh	Státní pokladniční poukázky	Spořicí státní dluhopisy	Střednědobé a dlouhodobé státní dluhopisy	Zahraniční dluh	Zahraniční emise dluhopisů	Půjčky od EIB
2010	1344,1	1036,3	113,3	0	923	307,8	240,3	67,2
2011	1499,4	1182,2	162,6	20,4	999,1	317,2	245,7	71,3
2012	1667,6	1287,3	189,1	56,2	1042	380,3	310,3	70
2013	1 683,3	1 288,1	120,9	87,6	1 079,7	395,2	323,7	71,5

(Ministerstvo financí ČR odbor 20, 2015)

Nicméně státní dluh se nadále prohluboval. V roce 2011 se prohloubil o 155,3 mld. Kč a v roce 2012 o dalších 168,2 mld. Kč. Konečný stav státního dluhu v roce 2012 činil 1667,6 mld. Kč. (ČSÚ - Hlavní makroekonomické ukazatele, 2015) Z toho 77% byl tvořen domácím dluhem, což představovaly zejména střednědobé a dlouhodobé státní dluhopisy v hodnotě 1042 mld. Kč. V roce 2012 mělo HDP klesající tendenci -0,9% a zároveň se předpokládal větší růst spotřeby domácností. V důsledku vláda schválila další úsporná opatření, zejména zvýšení snížené sazby Daně z přidané hodnoty z 10% na 14%. V červnu 2013 předseda vlády Petr Nečas podal demisi prezidentu republiky kvůli tzv. kauze Nagyová a v červenci byla jmenována další úřednická vláda.

4.1.11 2013-2014

Předseda vlády: Jiří Rusnok

Ministr financí: Jan Fischer

Politická strana: nestr.

Funkční období: 10. červenec 2013 – 29. leden 2014

Po pádu kabinetu Petra Nečase byla jmenována úřednická vláda Jiřího Rusnoka, ale nedostala důvěru Poslanecké sněmovny a tak ji prezident Miloš Zeman pověřil jako vládu v demisi k vedení vlády do dalších parlamentních voleb. Ministrem financí se stal Jan Fischer. V dozvuku vládních opatření předchozí vlády, se opět podařilo snížit schodek státního rozpočtu na 81,3 mld. Kč. Státní dluh činil 1683,3 mld. Kč v roce 2013.

Tabulka 12 Struktura státního dluhu 2013-2014

	STÁTNÍ DLUH CELKEM	Domácí dluh	Státní pokladniční poukázky	Spořicí státní dluhopisy	Střednědobé a dlouhodobé státní dluhopisy	Zahraniční dluh	Zahraniční emise dluhopisů	Půjčky od EIB
2013	1 683,3	1 288,1	120,9	87,6	1 079,7	395,2	323,7	71,5
2014	1663,7	1363,7	107,6	77,8	1175,7	300	239,6	60,4

(Ministerstvo financí ČR odbor 20, 2015)

4.1.12 2014-

Předseda vlády: Bohuslav Sobotka

Ministr financí: Andrej Babiš

Politická strana: ANO 2011

Funkční období: 29. leden 2014 –

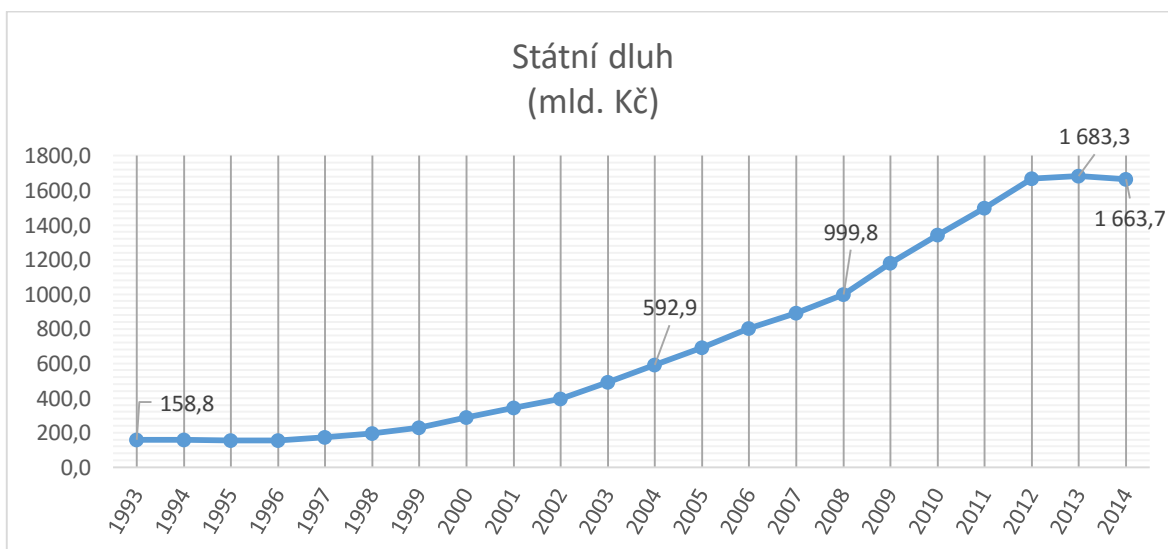
V lednu 2014 sestavil Bohuslav Sobotka, jako lídr těsně vítězné strany vládu ve složení stran ČSSD, ANO 2011 a KDU-ČSL. Ministrem financí se stal Andrej Babiš. Schodek státního rozpočtu se nadále snižoval, v roce 2014 činil 77,8 mld. Kč a v roce 2015 62,8 mld. Kč. V roce 2014 se po dlouhé době podařilo snížit státní dluh a to téměř o 20 mld. Kč na 1663,7 mld. Kč. (ČSÚ - Hlavní makroekonomické ukazatele, 2015)

Tabulka 13 Struktura státního dluhu 2014

	STÁTNÍ DLUH CELKEM	Domácí dluh	Státní pokladniční poukázky	Spořicí státní dluhopisy	Střednědobé a dlouhodobé státní dluhopisy	Zahraniční dluh	Zahraniční emise dluhopisů	Půjčky od EIB
2014	1663,7	1363,7	107,6	77,8	1175,7	300	239,6	60,4
2015								

(Ministerstvo financí ČR odbor 20, 2015)

Graf 5 Vývoj státního dluhu 1993-2014

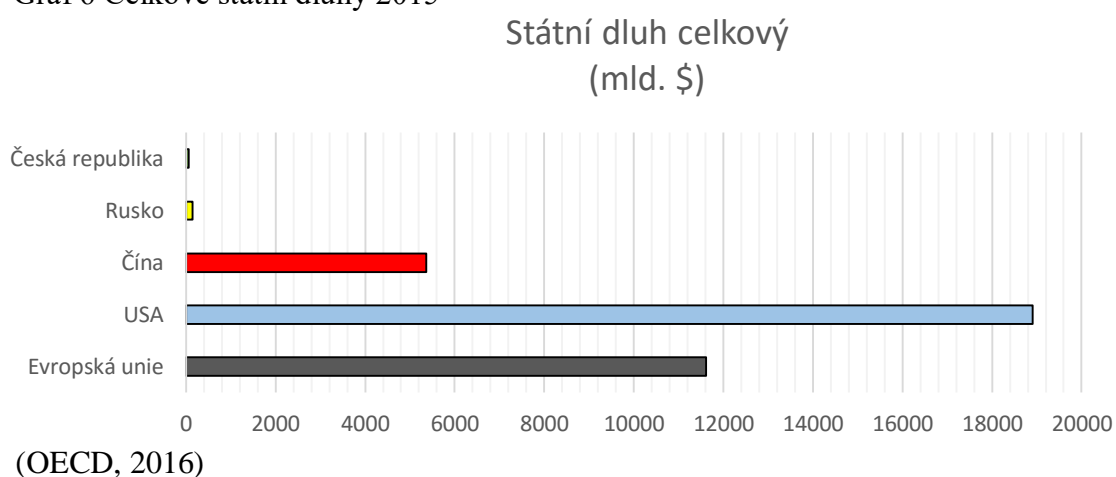

(ČSÚ - Hlavní makroekonomické ukazatele, 2015)

4.2 Porovnání USA, Ruska, Číny a EU s ČR

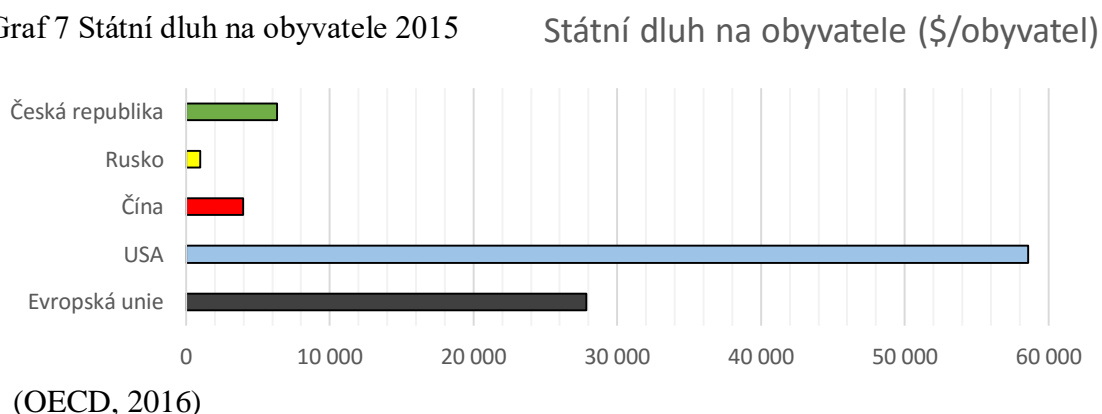
Pro porovnání v globálním měřítku následují údaje ze začátku roku 2016. V celosvětovém měřítku se k porovnávání hodnot používají většinou americké dolary. Státní dluh Spojené států amerických se v únoru 2016 pohyboval okolo 18 900 mld. \$. Evropská unie dosahovala částky 11 600 mld. \$. Čínská lidová republika měla téměř čtvrtinový státní dluh oproti Spojeným státům americkým a to 5 365 mld. \$. Ruská federace dosahovala hodnoty 144 mld. \$. Pro porovnání, Česká republika měla celkový státní dluh okolo 1 620 mld. Kč, což odpovídá 66,8 mld. \$. (Nationaldebtclocks.org, 2016)

Graf 6 Celkové státní dluhy 2015

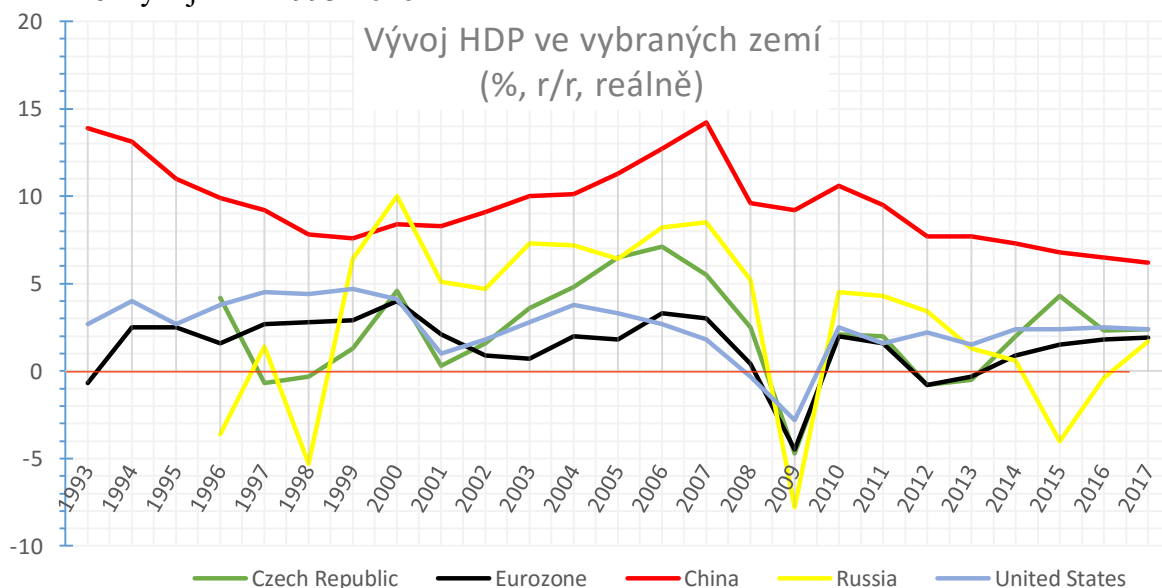
V přepočtu státního dluhu na jednoho obyvatele dané země se předchozí pořadí porovnávaných zemí mění a zvyšuje se vypovídací hodnota. Na jednoho obyvatele Spojených států amerických připadá více než 58 570\$. Téměř polovina této částky připadá na jednoho Evropana, a to okolo 27 870\$. Na třetím místě z těchto 5 porovnávaných zemí je Česká republika. Na jednoho Čecha připadá státní dluh 6 335\$, což v přepočtu činí okolo 154 000 Kč. V Čínské lidové republice vychází 3 960\$ na jednoho obyvatele a v Ruské federaci dokonce pod jeden tisíc dolarů a to, dalo by se říci pouze, na 985\$.

Graf 7 Státní dluh na obyvatele 2015

Porovnání výše zmíněných zemí lze i na vývoji HDP. V grafickém zobrazení níže, lze spatřit velmi podobný trend, který kopírují všechny křivky. Červená a nejvýše postavená křivka v grafu patří České lidové republice, která si téměř po celý vyobrazený časový úsek drží nejvyšší hodnotu HDP z porovnávaných zemí. V roce 2007, před finanční krizí, dosahovalo HDP svého maxima 14,2%. Avšak od roku 2010 má sestupnou tendenci a v roce 2016 je odhadovaný růst jen 6,5% HDP. Za svou stabilitu, nebo lépe řečeno menší kolísání, vděčí zejména čínské centrální bance, která přijala několik opatření proti propadu HDP. Zejména se investovalo do nových silnic, dopravních uzlů a energetiky. Tím došlo k nárůstu pozitivních investic a tím k stabilizaci HDP. Ruskou federaci znázorňuje křivka žlutá. Je nejvíce rozkolísaná, oproti EU nebo USA dosahuje větších maximálních extrémů, ale minimálních. Po vypuknutí finanční krize roce 2008 dosahovalo ruské HDP -7,8%, ale naopak v roce 2000, podle údajů statistického úřadu dosahovalo 10% růstu HDP, čímž převýšilo všechny výše zmíněné. Vývoj HDP Spojených států amerických, Eurozóny a České republiky byl daleko podobnější, než u Číny nebo Ruska. V období 2003 až 2008 byl růst HDP v České republice vyšší, než v USA i v Eurozóně. Modrá křivka vývoje HDP v USA je po většinu času stabilní, nebo jen pozvolně mění hodnotu, opět kromě roku 2008. Černá křivka Eurozóny, jakožto území se stejnou měnou, se pohybuje spíše nad nulou, HDP má rostoucí tendenci. Kromě Číny, mají všechny ostatní porovnávané země zvyšující se tendenci růstu HDP.

Graf 8 Vývoj HDP 1993-2016

(OECD, 2016)

5 Výsledky a diskuze

5.1 Výsledky a doporučení

Na úvod této kapitoly malé shrnutí analytické části. Vývoj HDP od sledovaného roku 1993 byl a stále je ovlivňován mnoha faktory a globálním ekonomickým vývojem. Od vzniku České republiky HDP postupně rostlo až na hodnotu 6,2% v roce 1995, tato hodnota byla poté na několik let nepřekonaná. V roce 1997 ovlivnila HDP Asijská finanční krize, tento razantní propad, u nás až na -0,7%, můžeme sledovat u většiny zemí. Poté HDP pomalu začalo růst. V roce 2006 dosahovala hodnota HDP svého maxima 6,9%. I přes takto příznivé údaje se státní dluh dále prohluboval. V roce 2008 vypukla finanční krize a HDP kleslo až na -4,8%. Téměř stejný vývoj můžeme vidět i například u Ruska, USA nebo Eurozóny. Státní dluh za posledních 20 let vzrostl téměř jedenáctkrát vůči hodnotě v roce 1993 ze 158 mld. Kč. Do roku 1999, během vlády ODS, dluh rostl, dalo by se říci, jen mírně. Za 7 let vzrostl jen o 70 mld. Kč. Od roku 2000 do roku 2006 za vlády ČSSD dále vzrostl o 570 mld. Kč. Dále pokračovala pravicová vláda Mirka Topolánka do roku 2009, první úřednická vláda Jana Fischera, pravicová vláda Petra Nečase do 2013 a druhá úřednická vláda Jiřího Rusnoka do roku 2014. Ta těchto 8 let plných změn a politické nestability státní dluh vzrostl o dalších 790 mld. Kč. Nutno ale říci, že během těchto let propukla finanční krize a nebyť nutných reforem prosazených pravicovými vládami, Česká republika by na tom byla ještě hůře. Naopak postupování státu během období vlády ČSSD, kdy ekonomika a růst HDP byl na skvělé úrovni, se prohlubování státního dluhu zdá nemoudré. Poslední dostupné údaje k vládě trojkoalice Bohuslava Sobotky k roku 2014 vykazuje jistý posun k lepšímu. Státní dluh po mnoha letech nepatrně klesl o 20 mld. Kč na hodnotu 1 663,7 mld. Kč.

Pro budoucí vývoj směrem ke snižování státního dluhu a vyrovnaní státního rozpočtu je nezbytné přijmout různá rozpočtová opatření. Bude to proces komplikovaný a především zdoluhavý. Každý rok při sestavování rozpočtu musí docházet k mnoha kompromisům a je nereálné, aby jedinou prioritou byla eliminace státního dluhu. Samozřejmě je důležité státní dluh ovládat a snažit se o jeho snižování, ale daleko důležitější je současný stav ekonomiky, řešení aktuálních problémů a potřeb. Nelze podporovat ekonomický růst a soběstačnost a zároveň umořovat dluh a plánovat přebytkový rozpočet. Proto níže navržené opatření jsou jen souhrnem možností, které by pomohly snížit výdaje anebo zvýšit příjmy. Není však

možné, aby se aplikovaly všechny najednou, protože jak je zmíněno níže, některé si dokonce i protirečí a mohou mít za následek vznik dalších ekonomických problémů.

Daň z přidané hodnoty, daň z příjmů fyzických a právnických osob a spotřební daně tvoří více než polovinu příjmů státního rozpočtu. Zvýšení daní je z krátkodobého hlediska rychlý a zaručený způsob na zvýšení státních příjmů. Z dlouhodobého hlediska toto opatření ale zvýší inflaci a s může snížit spotřebu domácností. Dalším problémem se zvyšováním daní je zvýšení daňových úniků. Tyto důsledky mohou zapříčinit naopak snížení příjmů oproti původnímu plánu opatření. Mohla by se například zvýšit základní sazba DPH na 22%. V současné době je základní sazba DPH v porovnání s ostatními státy Evropské unie průměrná. Nejnižší základní sazbu 17% má Lucembursko a naopak nejvyšší 27% má Maďarsko. Snížená sazba 15% v České republice je kromě Maďarska nejvyšší v Evropské unii, takže snížená by se už zvyšovat neměla. Také by nebylo moudré mít jen jednu sjednocenou sazbu na všechno zboží a služby, jelikož by na toto opatření dopadlo zejména na sociálně slabé, kterým by následně stát musel pomáhat zvyšováním sociálních dávek a podobně. Dále se může zvýšit daň z příjmů právnických osob, která dříve dosahovala sazby přes 30%, ale posledních 6 let je na 19%. U daně z příjmů fyzických osob je možnost zavést progresivní daň, kde je sazba odstupňována podle výše ročních příjmů. Toto opatření je navrhováno zejména levicovými stranami, ale funkčnost v českém prostředí by byla problematická a navíc nespravedlivá.

Dále se můžou zvýšit spotřební daně zejména u alkoholu a tabáku. V tomto případě je to dvousečné opatření, protože zvýšením spotřební daně se automaticky sníží spotřeba domácností a v tomto případě platí pravidlo čím nižší zdanění, tím více se vybere na daních. Další zvýšení příjmů státního rozpočtu je možné provést zprivatizováním některých státních a polostátních podniků, ale v současné době již z těchto podniků nezbyl téměř žádný. Mohou se tedy prodávat alespoň nepotřebné budovy a pozemky.

Co se výdajů týče, měla by proběhnout sociální reforma. Je potřeba snížit mandatorní výdaje zejména na sociální dávky a podpory v nezaměstnanosti. Dalším úsporným opatřením by mohlo být zrušení příspěvku státu na podporu stavebního spoření. Také je možné snížení platů a propouštění ve státní správě.

Dále je potřeba eliminovat globální problém a tím je korupce. Korupce, zejména ve vrchních vrstvách politiky, odvádí státní peníze od potřebného použití do soukromých kapes. Ruku v roce s korupcí jdou dotace, zejména z Evropské unie, kdy se dotace vyplácejí ne proto, aby

se něco zlepšilo nebo podpořilo, ale jen pro to, aby byly peníze použity, a už je jedno na co. Zdá se, že si mnoho lidí neuvědomuje, že peníze, které přicházejí z Evropské unie i ze státu, jsou vlastně peníze jejich vlastní vybrané státem pomocí daní.

Také zefektivnění výběru daní by mohlo mít pozitivní dopad na státní rozpočet. V současné době se schválila například elektronická evidence tržeb a kontrolní hlášení DPH, které mají za cíl zamezit šedé zóně krácení daní. Až po několika letech budou vidět výsledky tohoto opatření, jestli přece jenom nepůjde obejít, zejména u velkých firem a nebylo by efektivnější zprůhlednění a zjednodušení výběru daní a daňového systému obecně.

Také by se mohl snížit počet poslanců, protože sice každý poslanec má hlasovat podle svého nejlepšího vědomí a svědomí a reprezentovat své voliče, ale až na výjimky, všichni poslanci reprezentující jednu stranu hlasují stejně. Dalo by se tedy říci, že v poslanecké sněmovně není 200 poslanců a názorů, ale jen takový počet, jako je zvolených politických stran.

5.2 Rozhovor s ministrem financí Andrejem Babišem

Níže uvedený text je na základě rozhovoru s ministrem financí Andrejem Babišem. Po kontaktování ministerstva financí a výměně několika zpráv jsem dostal odpovědi na mé otázky 15. února 2016. Osobní setkání s panem ministrem nebylo z časového vytížení možné. V příloze této Bakalářské práce jsou přiložené původní a nezměněné odpovědi pana ministra financí České republiky.

Ministr financí se musí řídit a postupovat přesně podle vymezeného rozsahu kompetencí, které jsou uvedeny v zákoně o rozpočtových pravidlech. Z něho pro ministra financí v rozpočtovém procesu vyplívá povinnost vycházet z platného střednědobého rozpočtového výhledu, který je schvalován v předchozím roce. Návrh státního rozpočtu se připravuje několik měsíců. Je projednáván s ministry jednotlivých resortů a zohledňuje jejich potřeby. Sestavování státního rozpočtu na běžný rok se stále opírá o předešlý střednědobý výhled a může přebírat některé jeho parametry. Dále se musí reagovat na nový, případně neočekávaný, vývoj situace. Například do konečného návrhu státního rozpočtu na rok 2016 se promítlo posílení rozpočtu resortu obrany, vnitra a školství. Když je konečný návrh hotový, musí být po rozpravě schválen Poslaneckou sněmovnou. Během rozpravy i schvalování Poslaneckou sněmovnou se postupuje po jednotlivých rozpočtových kapitolách, které odpovídají jednotlivým resortům.

Vyrovnaný rozpočet jako důležitá kotva makroekonomické stability byl prosazován zejména pravicovými vládami, ale na úkor investičního rozvoje země. V současné době se díky využití evropských fondů dobíhá investiční dluh z předešlého období. Samozřejmě pro aktuálního ministra financí je hlavní úkol věnovat se aktuálnímu hodnocení fiskálního a zároveň rozpočtového vývoje. Vyrovnaný rozpočet by tak měl být vyústěním víceletého investičního cyklu a hospodářské konjunktury. Rok 2015 byl první rok skutečného hospodářského oživení, dosáhlo se například nižšího deficitu hospodaření než v roce 2006, kdy byl hospodářský růst sedmiprocentní.

Hlavní příčiny zvyšování hrubého dluhu České republiky jsou nejvíce ovlivněny třemi faktory. A to vývoj primárního salda vládního sektoru, vývoj úrokových výdajů potřebných na obsluhu dluhu a růst HDP v běžných cenách. Strategie financování státního dluhu je pod přímou kontrolou ministra financí. Do celkového zadlužení vládního sektoru se také promítají dluhy České exportní banky a zadluženost místních vládních institucí, zejména kraje a obce.

Konkrétní opatření ve snižování státního dluhu. Za poslední dva roky se povedlo plnit plány ve veřejných financích. Na rok 2015 byl postaven rozpočet 100 mld. Kč, saldo se podařilo snížit na 62,6 mld. Kč. Deficit byl meziročně nižší o 15 mld. Kč. Nejvýznamnějším faktorem snižování dluhu je udržení přijatelné výše primárního salda ročního rozpočtu. Vzhledem k příznivé úrokové sazbě na finančních trzích se upravila emisní politika střednědobých a dlouhodobých státních dluhopisů. V srpnové aukci v minulém roce dosáhlo ministerstvo financí poprvé záporného výnosu, když investoři paradoxně platí za možnost koupit si státní dluhopisy, protože pro ně znamenají výhodnější aktivum než hotovost. Vláda mohla získané prostředky použít na vyšší likviditu státní pokladny nebo na investice. Jednou z priorit byla centralizace disponibilní likvidity a efektivnější plánování finančních toků. To přispělo k poklesu dluhu ve vztahu k HDP o více než 4% oproti roku 2013. Absolutní výše státního dluhu klesla během této vlády o 10,3 mld. Kč.

Plány ke snížení státního dluhu. Postupným umořováním dluhu se výrazně sníží výdaje na dluhovou službu. V roce 2015 se na investičních operacích a na emisích za negativní úroky vydělalo více než půl miliardy Kč, což přispěje ke snížení dluhu v letech příštích. V tomto trendu je plánováno pokračovat. Dále budou prosazovány další modernizace řízení likvidity státu. Klíčovým legislativním krokem je novela rozpočtových pravidel, která je v současnosti (1.3. 2016) ve třetím čtení. Sněmovní tisk o projednávání této novely je

přiložen v přílohách. Její schválení umožní bezpečnější a efektivnější řízení likvidity plynoucí z veřejného zdravotního pojištění a státních příspěvkových organizací, čím se umožní snížit dluh o další desítky miliard Kč, aniž by se omezilo fungování těchto institucí. Zvyšování státního dluhu, kdy má domácí bankovní sektor více než bilion korun přebytečné likvidity by bylo iracionální. Tyto technické a institucionální reformy by měly nadále snižovat dluh a tím se přiblížit k vyrovnanému státnímu rozpočtu.

Evropská unie koordinuje s ministerstvem financí. Koordinace probíhá v rámci evropského semestru, kdy se na výboru pro hospodářskou politiku EU projednává analýza hospodářského růstu, kterou předkládá Evropská komise. Česká republika vyznívá příznivě, netýkají se jí opatření při makroekonomické nerovnováze. Česká republika patří k nejlépe hodnoceným státům s vysokým přírůstkem ekonomického růstu.

Rozpočet by měl zohledňovat budoucnost. Měl by být co nejvíce úsporný v provozních výdajích státu. Dosáhnutí vyrovnaného rozpočtu je podmíněno ekonomickým růstem a strukturálními reformami.

6 Závěr

Tato bakalářská práce byla zaměřena na důležité téma z hlediska státního rozpočtu. Státní dluh byl zkoumán z pohledu České republiky i pohledu globálního.

Práce byla rozdělena do dvou částí. V první části byla popsána teorie týkající se tématu vývoje státního dluhu. Byly ze převážně vysvětleny základní pojmy a definice dluhu. Představily se zde hlavní příčiny a důsledky státního dluhu a metodiky měření a správa státního dluhu.

Druhá část analytická byla věnována samotnému vývoji dluhu od vzniku České republiky po současnost. Konkrétně v letech 1993 až 2015. U každého roku byla uvedena struktura dluhu. Vývoj byl rozdělen podle vlád a ministrů financí v daném volebním období. Byly zde zmíněny faktory ovlivňující státní dluh, včetně neočekávaných okolností jako například výdaje na lokální povodně nebo zasažení celosvětovou finanční krizí v roce 2008. Dále se zde porovnávaly světové mocnosti, jako jsou například Spojené státy americké, Čínská lidová republika, Ruská federace a Evropská unie.

V kapitole Vyhodnocení a diskuze bylo uvedeno mé osobní vyhodnocení analytické části na základě teorie z části první a rozhovoru s ministrem financí Andrejem Babišem a následné návrhy opatření.

Státní dluh a schodkový státní rozpočet je a bude i v budoucnu velkým problémem. Zejména díky populistickému vedení země, kdy se na úkor růstu dluhu budoval sociální stát a uměle podporoval ekonomický růst, narostlo zadlužení země do takové míry, kdy už je velmi těžké jej splácet. V současné době jsou zadlužené téměř veškeré státy na světě. Až do roku 2014 státní dluh České republiky nepřetržitě rostl až do částky 1 680 mld. Kč. V roce 2015 se konečně tento trend zastavil a státní dluh klesl o 20 mld. Kč. Možná se to povedlo jen během prvního roku nové vlády, ale po mnoha letech je to alespoň malý důkaz, že je snižování dluhu možné. Kdyby se každý rok snížil dluh o stejnou hodnotu, umoření celého dluhu by trvalo ještě více než 80 let, což není moc pozitivní zpráva. Během posledních 20 let se toho na poli světové ekonomiky přihodilo mnoho, proto je těžké předpovědět budoucí vývoj. Česká republika si v porovnání s ostatními zeměmi Evropské unie nevede vůbec špatně, i když se často v médiích mluví o opaku. Ale porovnávání se s ostatními a na základě toho se uklidňovat není dobré, k ideálnímu stavu je ještě dlouhá cesta. Než si vybírat země s horším stavem je důležitější koukat se na ty bez dluhu, případně s malým zadlužením a

snažit se jim přiblížit. Pro Českou republiku jsou důležité hlavně dlouhodobé cíle, které by měly být stabilním napříč politickým spektrem a nepřizpůsobovat se po každých volbách krátkodobým cílům jednotlivých politických stran.

7 Seznam použitých zdrojů

- ČSÚ - Hlavní makroekonomické ukazatele. 2015.** Hlavní makroekonomické ukazatele. *Český statistický úřad*. [Online] 3 23, 2015. https://www.czso.cz/csu/czso/hmu_cr.
- DVOŘÁK, Pavel. 2008.** *Veřejné finance, fiskální nerovnováha a finanční krize*. Praha : C. H. Beck, 2008. p. 368. ISBN 978-80-7400-075-1.
- Hana Kunešová, Eva Cihelková a kol., 2006.** Světová ekonomika. [book auth.] Eva Cihelková a kol. Hana Kunešová. *Světová ekonomika: nové jevy a perspektivy*. Praha : C. H. Beck, 2006, p. 53.
- KUNEŠOVÁ, Hana and CIHELKOVÁ, Eva a kol. 2006.** *Světová ekonomika; nové jevy a perspektivy*. Praha : C. H. Beck, 2006. p. 319. ISBN 978-80-7179-455-4.
- LAJTKEPOVÁ, Eva. 2009.** *Verejné finance*. Brno : AKADEMICKÉ NAKLADATELSTVI CERM ,s.r.o, 2009. ISBN 978-80-7204-618-8.
- Ministerstvo financí - Sekce veřejné rozpočty. 2015.** *Státní rozpočet 2015 v kostce*. s.l. : Ministerstvo financí, Letenská 15, Praha 1, 2015. ISBN 978-80-85045-74-1.
- 2006.** Ministerstvo financí České republiky. [Online] 10 13, 2006. [Cited: 10 22, 2015.] <http://www.mfcr.cz/cs/aktualne/tiskove-zpravy/2006/2006-10-13-tiskova-zprava-5819-5819>.
- Ministerstvo financí ČR oddělení 1002, (odbor 10), Ing. Radek Ležatka. 2015.** Ministerstvo financí České republiky. *Deficit vládního sektoru v roce 2014 byl 2 % HDP, dluh poklesl na 42,6 %*. [Online] 4 1, 2015. <http://www.mfcr.cz/cs/aktualne/tiskove-zpravy/2015/deficit-vladniho-sektoru-roce-2014-21051>.
- Ministerstvo financí ČR oddělení 2003, (odbor 20). 1993.** Statistika státního dluhu . *Ministerstvo financí České republiky*. [Online] 12 31, 1993. <http://www.mfcr.cz/cs/verejny-sektor/makroekonomika/statistika-vladniho-sektoru/1993/statistika-statniho-dluhu-1993-18852>.
- Ministerstvo financí ČR oddělení 3701, (odbor 37). 2013.** Metodiky ESA 95, GFS 1986 a GFS 2001. *Ministerstvo financí České republiky*. [Online] 11 2, 2013. [Cited: 11 5, 2015.] <http://www.mfcr.cz/cs/legislativa/metodiky/2012/metodiky-esa-95-gfs-1986-a-gfs-2001-9577>.
- Nationaldebtclocks.org. 2016.** *National debt clocks*. [Online] 2 20, 2016. <http://www.nationaldebtclocks.org/>.

OECD. 2016. The Organisation for Economic Co-operation and Development. *Domestic product*. [Online] 2 18, 2016. <https://data.oecd.org/gdp/real-gdp-forecast.htm#indicator-chart>.

Parlament České republiky. 2015. Mandatorní výdaje státního rozpočtu. *Mandatorní výdaje státního rozpočtu od roku 1995*. 12 2015.

— . **2000.** Zákon č. 218/2000 Sb. *Zákon č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech a o změně některých souvisejících zákonů (rozpočtová pravidla)*. 6 27, 2000.

PEKOVÁ, Jitka. 2008. *Veřejné finance úvod do problematiky*. Praha : Aspi a.s., 2008. p. 580. ISBN 978-80-7357-358-4.

SOJKA, Milan and KONEČNÝ, Bronislav. 2004. *Malá encyklopedie moderní ekonomie*. Praha : Libri, 2004. p. 280. ISBN 80-7277-258-9.

STIGLITZ, Joseph E. 1997. *Ekonomie veřejného sektoru*. Praha : Grada, 1997. p. 661. ISBN 80-7169-454-1.

TOMÁŠKOVÁ, Eva. 2006. *Veřejné finance*. Brno : Masarykova univerzita, 2006. p. 115. ISBN 80-210-4177-3.

Vláda ČR. 2016. Vláda České republiky. *Přehled vlád ČR*. [Online] 2 21, 2016. <http://www.vlada.cz/cz/clenove-vlady/historie-minulych-vlad/prehled-vlad-cr/>.

7.1 Seznam grafů

Graf 1 Vývoj mandatorních výdajů 1995-2016	4
Graf 2 Struktura výdajů 2015	4
Graf 3 Vývoj salda státního rozpočtu 1993-2015	5
Graf 4 Vývoj HDP 1993-2013	15
Graf 5 Vývoj státního dluhu 1993-2014	24
Graf 6 Celkové státní dluhy 2015	25
Graf 7 Státní dluh na obyvatele 2015	25
Graf 8 Vývoj HDP 1993-2016	26

7.2 Seznam tabulek

Tabulka 1 Základní situace při prohlubování deficitu	7
Tabulka 2 Struktura státního dluhu 1993-1997	16
Tabulka 3 Struktura státního dluhu 1997-1998	17
Tabulka 4 Struktura státního dluhu 1998-1999	18
Tabulka 5 Struktura státního dluhu 1999-2001	18
Tabulka 6 Struktura státního dluhu 2001-2002	19
Tabulka 7 Struktura státního dluhu 2002-2006	20
Tabulka 8 Struktura státního dluhu 2006-2007	20
Tabulka 9 Struktura státního dluhu 2007-2009	21
Tabulka 10 Struktura státního dluhu 2009-2010	22
Tabulka 11 Struktura státního dluhu 2010-2013	23
Tabulka 12 Struktura státního dluhu 2013-2014	23
Tabulka 13 Struktura státního dluhu 2014	24
Tabulka 14 Struktura dluhu podle ministra financí	42
Tabulka 15 Státní dluh vybraných zemí	41
Tabulka 16 Vývoj dluhu vybraných zemí	41

8 Přílohy

Michal Telín – Bakalářská práce na téma Vývoj státního dluhu v ČR Rozhovor s ministrem financí Andrejem Babišem

· Jaké máte, jakožto ministr financí, kompetence v rámci plánování státního rozpočtu? ..a jaké konkrétně v samotném přerozdělování jednotlivým resortům?

Ministr financí – jakkoliv je ten, pro kterého je sestavování rozpočtu procesem prosazování základních makroekonomických cílů vlády – musí zase při sestavování rozpočtu dodržovat celkem přesně vymezený rozsah kompetencí, který mu ukládá zákon o rozpočtových pravidlech. Jednou z povinností ministra financí v rozpočtovém procesu je tak vycházet z platného střednědobého rozpočtového výhledu, který v předchozím roce schválila na dvouleté období poslanecká sněmovna (připomínám, že některé předchozí vlády tyto výdajové rámce při přípravě státního rozpočtu porušovaly). Ministr financí se tak v průběhu několika měsíční přípravy návrhu státního rozpočtu, který projednává s resorty, jejichž ministři (koaliční) stupňují své výdajové požadavky, může opřít o předešlý střednědobý výhled, kterého parametry do značné míry ovlivňují výsledné rozpočtové rámce sestavovaného státního rozpočtu na běžný rok. Jestli do hry vstoupí nové úkoly dané i vnějším vývojem, za jaké jsme pro rozpočet na rok 2016 koalici zvažili nutnost posílit rozpočty obrany, vnitra nebo resortu školství, promítli jsme je do konečného návrhu rozpočtu. Nemusím připomínat, že poslední slovo při schvalování rozpočtu nepatří ministrovi financí. Tou instancí je na základě demokratické rozpravy Poslanecká sněmovna, která nejdřív schválí základní parametry rozpočtu, mj. rozpočtový deficit, a následně a rovněž po rozpravě rozpočtové kapitoly jednotlivých resortů.

· Jaké období v historii ČR hodnotíte co do stavu státního rozpočtu jako nejvíce úspěšné?

Nedovolím si říci, že by retrospektivní pohled na výsledky rozpočtových období z nedávného období, kdy země vykazovala dokonce mírné rozpočtové přebytky, nedával smysl. Třeba však otevřeně uvést, že vyrovnaný rozpočet – jakkoliv je důležitou kotvou makroekonomické stability – byl pravicovými vládami politicky prosazován na úkor investičního rozvoje země. Vidíme to celkem zřetelně z dnešního pohledu, když využíváme naplno evropské fondy, které nám pomáhají dobíhat investiční dluh z předešlého období. Pochopitelně pro ministra právě ve funkci je největším úkolem a výzvou současně se věnovat aktuálnímu hodnocení fiskálního a v tom rozpočtového vývoje. Ať to nevyznívá jako

sebechvála, ale hospodářský růst na hranici 4,6 % za minulý rok se současným stlačením deficitu sektoru vládních institucí z 1,9 % na cca 1,2 % HDP oproti roku 2014 při snížení vládního dluhu ze 45,2 v roce 2013 na 41 % HDP v roce 2015 považuji za nejvíce úspěšné období pro vládní finance vůbec! Vyrovnaný rozpočet by tak měl být vyústěním víceletého investičního cyklu a hospodářské konjunktury. V této souvislosti připomínám, že jsme v loňském roce, který byl přitom prvním rokem skutečného hospodářského oživení, dosáhli např. i nižšího deficitu hospodaření než vláda v roce 2006, tj. v roce kdy Česká republika dosáhla takřka sedmiprocentního ekonomického růstu. Čísla tedy hovoří jasně.

· **Jaké jsou podle Vás hlavní příčiny zvyšování zadlužení ČR?**

Změna hrubého dluhu závisí nejvíc od třech faktorů. Od vývoje primárního salda vládního sektoru, vývoje úrokových výdajů potřebných na obsluhu dluhu a v neposlední míře od růstu HDP v běžných cenách. Kdybychom si vzali na mušku, jak tyto faktory ovlivňovali vývoj dluhu třeba v krizovém roce 2009, tak by jsme viděli, že růst zadlužení o 5,4 % HDP způsobilo zejména primární saldo o 4,3 % HDP, přičemž propad HDP o 4,7 % se podílel na změně dluhu jen 0,7 procentním bodem. Úrokové výdaje jsou přitom poměrně stabilním faktorem dluhu, který činí v závislosti od maturity státních dluhopisů a úrokových sazeb v rozmezí od 1,2 do 1,4 % HDP. Je dobrou zprávou pro naši zemi, že na deficitu sektoru vládních institucí, který odhadujeme na 1,2 % HDP za minulý rok, se bude primární saldo podílet max. 0,2 % HDP, přičemž podíl úrokových výdajů se sníží blízko k 1,0 % HDP. Pokud hovoříme nejen o státním dluhu - na který se správně ptáte, protože ten má ministr financí jediný pod naprosto přímou kontrolou co se týče určování strategie jeho financování - tak z minulosti se do celkového zadlužení vládního sektoru promítají zejména také dluhy České exportní banky (takřka 2 % HDP). Zbytek pak tvoří zadluženost místních vládních institucí (kraje a obce).

· **Které z Vašich dosavadních opatření hodnotíte jako nejvýznamnější ve vztahu ke snižování státního dluhu?**

Za poslední dva roky koaliční vlády jsme splnili a ještě vylepšili, co jsme si ve veřejných financích předsevzali. Jenom připomenou, že na rok 2015 jsme postavili státní rozpočet na deficitu 100 miliard korun, přičemž skutečné saldo jsme snížili na 62,8 miliard korun. Takto byl deficit meziročně nižší o 15,0 miliard korun a oproti schválenému rozpočtu dokonce až o 37,2 miliard korun. Pochopitelně nejvýznamnějším faktorem snižování dluhu je udržování přijatelné výše primárního salda ročního rozpočtu, které tvoří schodek mezi příjmy a výdaji

státního rozpočtu bez započítání výdajů na obsluhu dluhu. Vzhledem na mimořádně příznivé úrokové sazby na finančních trzích jsme upravili naši emisní politiku střednědobých a dlouhodobých státních dluhopisů. V srpnové aukci v minulém roce dosáhlo ministerstvo financí poprvé záporného výnosu, když investoři paradoxně platí za možnost koupit si státní dluhopisy, protože pro ně znamenají výhodnější aktivum než hotovost. Vláda mohla získané prostředky použít na vyšší likviditu státní pokladny nebo na investice. Rekordního výsledku jsme potom dosáhli loni 9.12., kdy jsme prodali 14,54 mld. dluhopisů za -0,354%. Ještě 30.12. jsme realizovali transakci za 2,85 mld. Kč za -2%. Připomenu, že rychlejší čerpání evropských fondů, na kterých se podílí i rozpočtové prostředky, přispěly k vyššímu růstu výkonu hospodářství v minulém roce mezi 0,8 až 1,0 procentem HDP. K významnému omezení dluhové dynamiky a snižování dluhu přispívají také technické reformy v oblasti centralizace disponibilní likvidity státu a s tím související efektivnější plánování hotovostních toků. Tato oblast se stala jednou z mých priorit ihned po příchodu na MF, o čemž svědčí také skutečnost, že v roce 2015 jsme dosáhli nejen poklesu dluhu ve vztahu k HDP o více než 4 procentní body oproti roku 2013 (to se přitom týká jak státního dluhu, tak dluhu vládního sektoru jako celku), ale absolutní výše státního dluhu poklesla od mého nástupu o 10,3 mld. Kč, což považuji za úspěch.

· **Jaké jsou vaše plány ve snížení státního dluhu?**

Už dneska se u primárního salda veřejných financí pohybujeme na hodnotě okolo 15 miliard korun, pokud jde o státní rozpočet v rozsahu do 20 miliard korun. Tenhle primární deficit bez nových výdajů na obsluhu dluhu, které činily v roce 2013 okolo 51 mld. korun ročně, v roce 2014 pak 48,5 mld. a v loňském roce jsme je dále snížili na 45 mld. , jsme schopni dosáhnout nejpozději v roce 2018. Postupným umořováním dluhu, na což si dokážeme v aktuální době půjčovat za negativní úrok, výrazně snižujeme výdaje na dluhovou službu. V loňském roce jsme na investičních operacích a na emisích za negativní úroky vydělali více než půl miliardy Kč, což přispěje ke snížení dluhu v příštích letech. V tomto trendu budeme pokračovat tak, abychom se koncem desetiletí dostali čím blíže k celkově vyrovnanému rozpočtu. Budu také nadále prosazovat další modernizaci řízení likvidity státu. Klíčovým legislativním krokem v této oblasti je novela rozpočtových pravidel, která je v současnosti v Poslanecké sněmovně již ve třetím čtení (doporučuji se s legislativním procesem seznámit zde: <http://www.psp.cz/sqw/historie.sqw?t=546&o=7>). Opozice ji klade ekonomicky nepochopitelný odpor, ale její schválení umožní bezpečněji a efektivněji řídit také likviditu

plynoucí z veřejného zdravotního pojištění a státních příspěvkových organizací, což umožní snížit dluh o další desítky miliard korun (aniž by to jakkoli omezilo fungování zmíněných institucí). Zvyšovat zbytečně dluh státu v situaci, kdy má domácí bankovní sektor více než bilion korun přebytečné likvidity a depozita státních institucí již dávno neslouží ani teoreticky jako stabilizátor bankovních zdrojů (jak často tvrdí bankovní lobby), by bylo naprosto iracionální. A tyto technické a institucionální reformy v této oblasti nám umožní stabilizovat zadlužování v období před přiblížením se vyrovnanému hospodaření státního rozpočtu, který se stane přirozeným zdrojem splácení státního dluhu.

· **Do jaké míry zasahuje EU do plánování státního rozpočtu ČR?**

Nenazval bych to zasahováním. V pravém slova smyslu jde o koordinaci. Ta probíhá v rámci tzv. evropského semestru, během kterého se na půdě výboru pro hospodářskou politiku EU projednává analýza hospodářského růstu, kterou předkládá Evropská komise v listopadu předešlého roku. V zájmu překonání krize se Unie nedívá pouze na fiskální politiku členských zemí, nýbrž v kontextu dalších priorit pro posilování růstu a zaměstnanosti, kterými jsou investice a strukturální reformy. Česká republika vyznívá v hodnoceních již druhým rokem příznivě, netýká se jí tzv. mechanismus varování, který se spouští při makroekonomické nerovnováze. Bez jakéhokoliv náznaku sebechvály, patříme mezi nejlépe hodnocené státy, jež se mohou pochlubit vysokým přírůstkem ekonomického růstu bez znaků nerovnováhy.

· **Mohl byste pár větami shrnout svůj názor na budoucnost státního rozpočtu?**

Připadá Vám reálné, že by ČR hospodařila s vyrovnaným rozpočtem?

Pro mě je důležité, aby rozpočet zohledňoval budoucnost. Měl by být čím dále úsporný v provozních výdajích státu. Uvedu na příkladu. Třeba, aby složky státu nenakupovaly drahé a nevydávaly na svoje potřeby - i když je obstarávají prostřednictvím zadávání veřejných zakázek - více, než je tomu v soukromém sektoru. Pak kritériem rozpočtu zohledňujícím budoucnost se musí stát investice. A to v maximální možné míře, jakou jsme schopni za účasti Evropských fondů projektově a finančně zajistit pro modernizaci naší infrastruktury, udržení a zachování životního prostředí, provedení strukturálních změn ve využívání alternativních zdrojů energie a v energetice celkově. Rozpočet musí podpořit inovace malých a středních podniků jako i výdaje na vzdělávání a výzkum a vývoj. Prostředky na vědu a výzkum však musí přinášet větší efekty, než jsme toho svědky dosud. Nelze však opomenout samotný cíl. Tím je dosáhnout vyrovnaného rozpočtu, který jde ruka v ruce s ekonomickým růstem a strukturálními reformami!“

Tabulka 15 Státní dluh vybraných zemí

Státní dluh	Celkový dluh (mld.\$)	Dluh na 1 obyvatele (\$)
Evropská unie	11609,5	27 871
USA	18905,8	58 572
Čína	5365,1	3 960
Rusko	144,1	985
Česká republika	66,8	6 335

(OECD, 2016)

Tabulka 16 Vývoj dluhu vybraných zemí

	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004
Eurozone	-0,7	2,5	2,5	1,6	2,7	2,8	2,9	4	2,1	0,9	0,7	2
China	13,9	13,1	11	9,9	9,2	7,8	7,6	8,4	8,3	9,1	10	10,1
Russia				-3,6	1,4	-5,3	6,4	10	5,1	4,7	7,3	7,2
United States	2,7	4	2,7	3,8	4,5	4,4	4,7	4,1	1	1,8	2,8	3,8
	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Eurozone	1,8	3,3	3	0,4	-4,5	2	1,6	-0,8	-0,3	0,9	1,5	1,8
China	11,3	12,7	14,2	9,6	9,2	10,6	9,5	7,7	7,7	7,3	6,8	6,5
Russia	6,4	8,2	8,5	5,2	-7,8	4,5	4,3	3,4	1,3	0,6	-4	-0,4
United States	3,3	2,7	1,8	-0,3	-2,8	2,5	1,6	2,2	1,5	2,4	2,4	2,5

(OECD, 2016)

Sněmovní tisk [546](#) Novela z. o rozpočtových pravidlech

Stav projednávání ke dni: 1. března 2016

 Vysvětlení legislativního procesu

PŘEDKLADATEL

Vláda **předložila** sněmovně návrh zákona 10. 7. 2015.
Zástupce navrhovatele: ministr financí.

POSLANECKÁ SNĚMOVNA

- Návrh zákona rozeslán poslancům jako tisk [546/0](#) dne 10. 7. 2015.
Předseda sněmovny projednání zákona **doporučil** 17. 8. 2015. Určil zpravodaje: [Ing. Roman Kubiček, Ph.D.](#), a navrhl přikázat k projednání výborům: [Rozpočtový výbor](#)
- 1** **1. Čtení** proběhlo [5. 11. 2015](#) na 35. schůzi.
Návrh zákona **přikázán k projednání** výborům (usnesení č. [950](#)).
Lhůta k projednání výbory byla určena na **30 dní**.
- V**
- Garanční [Rozpočtový výbor](#) projednal návrh zákona a vydal 11. 11. 2015 **usnesení** doručené poslancům jako tisk [546/1](#) (*přerušuje projednávání*).
 - Garanční [Rozpočtový výbor](#) projednal návrh zákona a vydal 18. 11. 2015 **usnesení** doručené poslancům jako tisk [546/2](#) (*pozměňovací návrhy*).
 - [Výbor pro zdravotnictví](#) projednal návrh zákona a vydal 7. 12. 2015 **usnesení** doručené poslancům jako tisk [546/3](#) (*pozměňovací návrhy*).
- 2** **2. Čtení** Návrh zákona **prošel** obecnou rozpravou [19. 1. 2016](#) na 39. schůzi.
Návrh zákona **prošel** podrobnou rozpravou 19. 1. 2016 na 39. schůzi.
Podané **pozměňovací návrhy** zpracovány jako tisk [546/4](#), který byl rozeslán 20. 1. 2016 v 15:26.
- G** — [Rozpočtový výbor](#) vydal usnesení garančního výboru, které bylo 3. 2. 2016 doručeno poslancům jako sněmovní tisk [546/5](#) (*stanovisko*).
- 3** **3. Čtení** proběhlo [10. 2. 2016](#) na 39. schůzi.
Projednávání zákona **bylo přerušeno**.

(<http://www.psp.cz/sqw/historie.sqw?t=546&o=7,2016>)

Tabulka 14 Struktura dluhu podle ministra financí

vláda	č.	strana	ministr	funkční období od - do	STÁTÍVÍ DLUH CELKEM (mld.Kč)	Domácí dluh	Státní pokladniční poukázky	Sřednědobé a dlouhodobé státní dluhopisy	Ostatní zdroje	Zahraniční dluh	Zahraniční emise dluhopisů	Půjčky na podporu platební bilance	Půjčky od EIB	Závazky převzaté od ČSOB v konvertibilních měnách (CDZ)	
					1993	158,8	86,4	17	19,5	49,9	72,4	0	24,4	0	38,4
					1994	157,3	90,2	23,8	28,3	38,1	67,1	0	24,5	0	33
Václav Klaus	1	ODS	Ivan Kočárník	- 2. leden 1998	1995	154,4	101,2	42	41,7	17,6	53,1	0	23,8	0	19,8
					1996	155,2	110,9	62,6	43,9	4,3	44,3	0	23,3	0	11,5
					1997	173,1	134,8	70,9	57,9	6	38,3	0	20,9	0	7,8
Josef Tošovský	2	ODS	Ivan Pilip	2. leden 1998 – 22. července 1998	1998	194,7	170	99,8	70	0,2	24,6	0	11,4	0	3,4
Miloš Zeman	3	ČSSD	Ivo Svoboda	22. července 1998 – 20. července 1999	1999	228,4	207,1	130,1	77	0	21,2	0	11,3	0	0,1
Miloš Zeman	4	ČSSD	Pavel Mertlík	21. července 1999 – 12. dubna 2001	2000	289,3	269,6	165,3	104,3	0	19,7	0	9,6	0	0,1
					2001	345	336,2	186,6	149,6	0	8,8	0	7,2	0	0
Miloš Zeman	5	ČSSD	Jiří Rusnok	13. dubna 2001 – 15. července 2002	2002	395,9	386,7	164,1	222,6	0	9,2	0	5,2	0	0
Vladimír Špidla					2003	493,2	479,9	160,6	319,3	0	13,3	0	0	0	11,7
Stanislav Gross					2004	592,9	522,6	125,5	397	0	70,3	48,8	0	20,7	0
Jiří Paroubek	6	ČSSD	Bohuslav Sobotka	15. července 2002 – 4. září 2006	2005	691,2	581,8	94,2	0	487,5	0	109,4	78,9	29,7	0,8
					2006	802,5	680,9	89,6	0	588,9	2,4	121,6	84,1	36,7	0,8
Mirek Topolánek	7	ODS	Vlastimil Tlustý	4. září 2006 – 9. ledna 2007	2007	892,3	769,3	82,2	0	687,1	0	123	83,7	38,7	0,6
Mirek Topolánek	8	KDU-ČSL	Miroslav Kalousek	9. ledna 2007 – 8. května 2009	2008	999,8	814,3	78,7	0	735,6	0	185,5	137,9	46,8	0,8
Jan Fischer	9	nestr.	Eduard Janota	8. května 2009 – 13. července 2010	2009	1 178,20	926,7	88,2	0	838,5	0	251,5	193	57,9	0,6
					2010	1 344,10	1 036,30	113,3	0	923	0	307,8	240,3	67,2	0,3
Petr Nečas	10	TOP 09	Miroslav Kalousek	13. července 2010 – 10. července 2013	2011	1 499,40	1 182,20	162,6	20,4	999,1	0	317,2	245,7	71,3	0,1
					2012	1 667,6	1 287,3	189,1	56,2	1 042	0	380,3	310,3	70	0
Jiří Rusnok	11	nestr.	Jan Fischer	10. července 2013 – 29. ledna 2014	2013	1 683,3	1 288,1	120,9	87,6	1 079,7	0	395,2	323,7	71,5	0
					2014	1 663,7	1 363,7	107,6	77,8	1 175,7	2,5	300	239,6	60,4	0
Bohuslav Sobotka	12	ANO 2011	Andrej Babiš	29. ledna 2014 –	2015										
					2016										
					2017										

(ČSÚ - Hlavní makroekonomické ukazatele, 2015)